

Artikkeli

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Kommentoijat julkisina osallistujina

Tutkimus verkkouutisia kommentoivien käyttäjien näkemyksistä julkisen osallistumisen kehityksessä

Artikkeli tarkastelee verkkouutisia kommentoivien käyttäjien näkemyksiä kommentoinnista julkisen osallistumisen teoreettisessa kehityksessä. Tutkimusaineiston muodostaa rajattu osa avoimesta verkkokyselystä (N=1 221). Vastajat ovat taustatekijöiltään (ikä, sukupuoli, puoluekanta) heterogeeninen joukko verkkouutisia kommentoivia käyttäjiä, joista merkittävä osa vastasi kyselyyn Yle.fi:n verkkouutisen kautta. Pääkomponenttianalyysin perusteella aineistosta on muodostettu neljä muuttujaa, jotka kuvaavat käyttäjille keskeisiä julkisen osallistumisen kysymyksiä: uskoa kommentoinnin vaikuttavuudesta, kommentoinnin rajoittamista, kommentoinnin laatua ja kommentoinnin arvostusta. Ryhmittelyanalyysin perusteella vastajat jakautuvat näiden kysymysten osalta neljään käyttäjäryhmään: kyyniset rajoittajat, kyyniset sallijat, yleismyönteiset ja arvostavat sallijat. Ryhmien tarkempi tarkastelu osoittaa, etteivät käyttäjien näkemykset jakaudu kommentoinnin laadun suhteen. Sen sijaan näkemyksiä jakavat selkeästi kaksi kysymystä: kommentoinnin vapaus vs. kommentoinnin rajoittaminen sekä kommentoinnin vaikuttavuus ja arvostus vs. kyynisyys. Taustatekijöistä erityisesti puoluekanta selittää näkemysten jakautumista. Julkisen osallistumisen keskeisten kysymysten jakolinjat näyttävät kytkeytyvän verkkokeskustelujen ja yhteiskunnallisten keskustelujen poliittiseen polarisoitumiseen.

ASIASANAT: verkkouutiset, verkkouutisten kommentointi, julkinen osallistuminen, käyttäjä, kyselytutkimus

Verkkouutisten kommentointi on ollut keskeinen osa verkottunutta mediamaisemaamme jo yli vuosikymmenen ajan (Domingo ym. 2008; Suominen, Saarikoski ja Vaahensalo 2019), ja kommentit ymmärretään yleisesti yhdeksi verkkovälitteiseksi julkisen osallistumisen muodoksi, joka voi mahdollistaa aikaisempaa laajemman ja avoimemman julkisen keskustelun (Dahlberg 2011). Kommentointia onkin tavattu lähestyä julkisuus-teoreettisista lähtökohdista, ja tutkimuksen keskiössä ovat olleet muun muassa kysymykset käyttäjäkommenttien sivistyneisyydestä (esim. Park, Liu ja Kaye 2021), verkkolehtien erilaisen kommentointikäytäntöjen deliberatiivisuutta tuottavasta vaikutuksesta (Peacock, Scacco ja Stroud 2019), kommenttien demokraattisesta laadusta (Ruiz ym. 2011) ja siitä, mitä kom-

mentit oikeastaan edustavat osana julkista (ja poliittista) keskustelua (esim. Santana 2011; vrt. Toepfl ja Piwoni 2015). Käyttäjälähtöisten tutkimusten kasvavasta määrästä huolimatta verkkouutisten kommentoijien näkemyksiä kommentoinnin edesottamuksista, laatuksiteereistä, arvosta, merkityksestä ja mahdollisuuksista julkisena keskusteluna ja julkisena osallistumisena on kuitenkin tutkittu rajallisesti.

Toistaiseksi on siis esittämättä varsin keskeinen kysymys, miten verkkouutisia kommentoivat käyttäjät itse kokevat kommentoinnin osana julkista osallistumista ja keskustelua. Käsitän tässä tutkimuksessa verkkouutisia kommentoiviksi käyttäjiksi ne verkon käyttäjät, jotka kommentoivat verkkouutisia edes joskus millä tahansa alustalla, esimerkiksi verkkolehtien omilla sivuilla tai yhteisöpalveluissa, kuten Facebookissa. Pyrin tarkastelemaan näiden käyttäjien omia näkemyksiä suhteessa julkisen osallistumisen teoreettiseen kysymyksenasetteluun. Taustalla vaikuttaa julkisuusteoreettinen perintö, jonka perspektiivistä on mahdollista tarkastella sekä sitä, millaista kommentoinnin julkisena osallistumisena pitäisi olla, että sitä, millaista julkista osallistumista kommentointi on (Nieminen 2003). En pyri ottamaan kantaa näihin kysymyksiin, vaan keskityn siihen, millainen käyttäjien suhde on niihin. Julkisuusteoreettisesti virittyneet kysymykset ovat hallinneet myös verkkouutisten kommentoinnin tutkimusta, ja selvitän tutkimuksessani sitä, miten julkiseen osallistumiseen liittyvät teemat konkretisoituvat käyttäjien näkemyksissä omanlaisikseen keskeisiksi kysymyksiksi. Kiinnitän erityistä huomiota kysymysten käyttäjiä jakavaan vaikutukseen eli lähdän liikkeelle siitä oletuksesta, että kommentointiin liittyvät näkemykset voivat yhtäältä vaihdella merkittävästi ja toisaalta yhdistää käyttäjiä tunnistettaviksi käyttäjäryhmiksi. Olen kiinnostunut edelleen siitä, selittävätkö kommentitutkimuksista tutut taustatekijät näitä eroja ja yhtäläisyyksiä.

Tutkimusaineistoni muodostaa rajattu osa verkkouutisia kommentoiville käyttäjille suunnatusta avoimesta verkkokyselytutkimuksesta keväältä 2020. Määrällisen analyysin kohteena ovat yhteensä 1 221 vastaajan vastaukset julkiseen osallistumiseen liittyviin kysymyksiin.

Esittelen seuraavissa luvuissa teoreettisen lähtöasetelman ja aikaisempaa tutkimusta sekä näihin kokonaisuuksiin kytkeytyvät tutkimuskysymykseni. Tämän jälkeen kuvaan kyselyaineistoni ja hyödyntämäni menetelmät. Analyysin ja tulosten raportointi on jaettu kahteen osaan. Toiseksi viimeisessä luvussa hahmottelen julkisen osallistumisen jakolinjoja ja lopuksi pohdin tutkimukseni rajoituksia.

Julkinen osallistuminen julkisuusteoreettisessa kehityksessä

Mediatutkimuksessa on vakiintunut habermasilaisen julkisuusteorian perintöä noudatteleva julkisuus käsitys, jossa julkinen käsitetään yhteiseksi ja jaetuksi, erotuksena yksityisestä (esim. Arendt 2002 [1958]; Habermas 2004 [1962]). Tässä kontekstissa julkisuus ja julkinen nähdään yleensä kansallisen julkisuuden perspektiivistä (Nieminen 2003) – alueena, jolla yhteisiä kansalaisyhteiskunnan asioita ratkotaan ja joka pitää sisällään erilaisia toimijarooleja. Kun tavallinen ihminen osallistuu asioiden ratkomiseen julkisuudessa, hänen toimijaroolikseen tulkitaan yleensä kansalaisuus – osallistumme julkisesti kansalaisina eli yhteiskunnan jäseninä. Tyypillisesti julkinen osallistuminen ymmärretään osallistumiseksi

julkiseen keskusteluun, joka voidaan puolestaan käsittää joko konkreettiseksi toiminnaksi ja toiminnan tulokseksi, keskusteluksi jostakin jaetusta ja yhteisestä, tai julkisen sfäärin (*public sphere*) tavoin julkisen toiminnan alueeksi ja kontekstiksi, jopa julkisuuden synonyymiksi. Tämän lisäksi julkisuusteoreettisessa ajattelussa kansalaisten julkinen osallistuminen näyttäytyy yleensä elintärkeänä kansalaisyhteiskunnan ja demokratian kannalta. Julkisuudelta ja julkiselta osallistumiselta oletetaan avoimuutta ja tasavertaisuutta – että osallistumismahdollisuuksia ei ole rajattu. Lisäksi julkiselta osallistumiselta ja erityisesti julkiselta keskustelulta on tavattu vaatia muun muassa harkitsevuutta, sivistyneisyyttä, vastavuoroisuutta, rationaalisuutta ja että keskustelu yhteisestä asiasta päättyy johonkin yhteisesti hyväksytyyn näkemykseen. (Kangaspunta, 2020.)

Tutkimuksessani julkista osallistumista määrittää 1) (usein kansalaisiksi tulkittujen) ihmisten osallistuminen yhteisiksi koettuihin ja yhteiskunnallisiin asioihin 2) erityisesti julkisen keskustelun (toiminnan ja/tai alueen) kautta (esim. Dewey 2006 [1927]; Kangaspunta 2020). Toisin sanoen tulkitsen verkkouutisten kommentoinnin potentiaalisesti julkiseksi osallistumiseksi eli toiminnaksi, jossa ihmiset osallistuvat yhteisten asioiden ratkomiseen julkisen keskustelun kautta. Lisäksi 3) tähän toimintaan liittyy tiettyjä odotuksia ja kriteerejä muun muassa osallistumisen mahdollisuuksista, laadusta, luonteesta ja lopputuloksesta. Osa julkisuusteoreetikoista on lähestynyt internetiä toiveikkaasti ”avoimen julkisuuden ideaalina” (Nieminen 2003, 19), joka mahdollistaa muun muassa valtaapitävien kritisoinnin kaikille avoimen julkisen keskustelun kautta. Näistä lähtökohdista on mahdollista tarkastella ensinnäkin sitä, täyttääkö verkkovälitteinen julkinen osallistuminen ideaalin julkisuuden ihanteet (vrt. normatiivis-ideaalinen lähestymistapa, Nieminen 2003, 19). Onko julkinen keskustelu riittävän avointa, rationaalista, harkitsevaa ja sivistynyttä ja löydetäänkö sen kautta ratkaisuja yhteisiin asioihin? Toiseksi julkisuusteoreettisista lähtökohdista voi korostaa julkisen osallistumisen kuvailua ja konkreettista toteutumista (vrt. deskriptiivis-empiristinen lähestymistapa, Nieminen 2003, 19–20). Mitä verkkovälitteinen julkinen osallistuminen mahdollistaa ja miten julkinen keskustelu demokratian työkaluna käytännössä toimii?

Tutkimuksessani nämä kysymyksenasettelut yhdistyvät seuraavaksi käyttäjälähtöiseksi tutkimuskysymykseksi: *Miten verkkouutisia kommentoivat käyttäjät suhtautuvat verkkouutisten kommentointiin julkisena osallistumisena?*

Komentointi julkisena osallistumisena

Viittaa tässä tutkimuksessa kommentointitutkimuksella yksinomaan verkkouutisten kommentointiin keskittyneeseen tutkimukseen erotuksena käyttäjäkommentointia yleisemmin tarkastelevasta tutkimuksesta (ks. määrittelystä esim. Ziegele, Springer ym. 2017, 317). Kommentointitutkimuksessa tarkastelun kohteena ovat muun muassa verkkouutisten yhteyteen kirjoitetut kommentit, kommentoijat (esim. kyselyt ja haastattelut) sekä journalistit ja verkkolehdet. Tämä tutkimusala kytkeytyy monelta osin verkkokeskustelujen tai käyttäjälähtöisen verkkotutkimuksen laajempaan kokonaisuuteen, jonka keskiössä on käyttäjien verkkovälitteinen toiminta ja vuorovaikutus hyvin erilaisissa konteksteissa. Verkkouutisia kommentoivien käyttäjien näkemysten tarkastelu edellyttää käyttäjien ymmärtämistä sekä

uutisten kommentoijina että verkon käyttäjinä yleisesti, mikä käy konkreettisesti ilmi myös käyttäjien vastauksissa kysymykseen verkkouutisten kommentoinnin ainutlaatuisesta luonteesta (ks. taulukko 2, kuvio 2 ja kuvio 4).

Merkittävä osa verkkouutisten kommentointitutkimuksesta ja laajemmasta verkkokeskustelujen tutkimuksesta kiinnittyy tavalla tai toisella julkisuusteoreettisiin lähtökohtiin (Kangaspunta 2020) tai kommentointimahdollisuuksien käyttäjiä (ja kansalaisia) osallistamaan vaikutukseen. Syykin on ilmeinen – kommenttien (ja verkkokeskustelujen) on toivottu parantavan demokraattisen kansalaisyhteiskunnan edellytyksiä sekä vuorovaikutusta journalistien ja käyttäjien välillä, koska niiden avulla kuka tahansa voi osallistua keskusteluun yhteisistä asioista. Tämä näkyy erityisesti verkkouutisten kommentointitutkimusten englanninkielisessä terminologiassa, jossa kommentointiin viitataan usein osallistumisena, kansalaisuutena ja julkisena keskusteluna: *participatory journalism*, *citizen journalism* ja *public discussion* (Ziegele, Springer ym. 2017, 323), sekä edelleen, *participatory spaces* (Reich 2011) ja *civic engagement* (Manosevitch and Walker 2009).

Erityisen tyypillinen lähtökohta verkkouutisten kommentointitutkimukselle on ollut ajatus (riittävän) laadukkaasta kommentoinnista (esim. Diakopoulos ja Naaman 2011), ja merkittävän osan kommentointitutkimuksista muodostavat julkisuusteoreettisista lähtökohdista operoivat tarkastelut, jotka ovat pyrkineet mittaamaan ja arvioimaan kommentoinnin sivistyneisyyttä tai harkitsevuutta ja tekijöitä, jotka näihin vaikuttavat (esim. Blom ym. 2014; Rowe 2015). On esimerkiksi todettu, että kommentointi pitää usein sisällään epäsisivistyneitä aineksia ja ylipäättään epätoivottavaa käytöstä, eivätkä kommentoijat välttämättä pitäydy alkuperäisessä aiheessa (Park, Liu ja Kaye 2021). On myös päädytty siihen lopputulokseen, etteivät kommentit yleensä edusta harkitsevaa julkista keskustelua (Springer, Engelmann ja Pfaffinger 2015, 810), jonka tavoitteena ja lopputulemana on harkittu julkinen mielipide.

Laatu- ja sivistyneisyysystematiikkaan on usein nivoutunut myös kysymys verkkouutisten kommentoinnin anonymiteetista: miten nimettömyys ja nimimerkin käyttö vaikuttavat muun muassa siihen, millaiseksi kommenttiketjujen keskustelukulttuuri muodostuu ja miten mahdollinen nimettömyys tai nimimerkin edellyttäminen vaikuttavat kommentoijiin (esim. Boczkowski 1999; Kalogeropoulos ym. 2017; Kangaspunta 2018; Santana 2014; Springer, Engelmann ja Pfaffinger 2015). Tutkimuksissa toistuu usein sama huomio: yhtäältä nimettömyys mahdollistaa keskustelun vaikeistakin aiheista, ja toisaalta se lisää epäsisivistyneyttä kielenkäyttöä ja ylipäättään keskustelun epätoivottavia piirteitä.

Oman tutkimuskokonaisuutensa muodostavat journalismin näkökulmasta operoivat tutkimukset, joissa verkkouutisten kommentit nähdään usein julkisena osallistumisena journalismin tarjoamassa keskustelukontekstissa. Kysymys kommenttien laadusta liittyy tyypillisesti toimittajien huoleen kommentoinnista (esim. Hermida ja Thurman 2008). Kansainvälisten (esim. Domingo 2008) ja kotimaisten (esim. Nikunen 2011) tutkimusten perusteella toimittajien näkemykset kommenttien merkityksestä ovat olleet alusta asti varsin ristiriitaisia, ja niissä toistuvat julkisuusteoreettisista lähtökohdista tutut kriteerit. Kommentoinnin ongelmana on nähty paitsi negatiiviseksi tulkittu kielenkäyttö myös muun muassa eksyminen uutisen alkuperäisestä aiheesta (Nikunen 2011, 71). Vastaava ongelmanmäärittely toistuu verkkokeskusteluiden tutkimuksessa – keskustelun ajautuminen sivuraiteille voidaan nähdä haasteena, vaikka kyseessä on verkkokeskusteluille tyypillinen ominaisuus (Suomenen, Saarikoski ja Vaahensalo 2019, 16).

Myös käyttäjien kriittiset näkemykset ja kokemukset erityisesti negatiivisiksi tulkituista verkkouutisten kommenteista ovat nousseet tutkimuksissa esille (Borah 2014; Ziegele, Weber ym. 2017). Lisäksi tutkimukset antavat viitteitä verkkouutisia kommentoivien käyttäjien hyvin erilaisista suhteista sosiaalisiin normeihin (esim. Sohn, Chung ja Park 2018). Suomalaisittain voidaan myös todeta, että Ylen Hyvin sanottu – Bra sagt -hankkeen kyselyssä enemmistö vastaajista (79 %) koki, ettei yhteiskunnallisessa keskustelussa vallitse muita kunnioittava sävy². Ylen kyselyssä ei tarkastella yksinomaan verkon keskusteluja, mutta väittämässä konkretisoituu kollektiivinen ymmärrys siitä, että yhteiskunnallista keskustelua pitäisi käydä kunnioittavaan sävyyn. Lisäksi kyselyssä korostuu huoli yhteiskunnallisen keskustelun tasosta, vihamielisyydestä ja kärjistymisestä: 60 prosenttia vastaajista koki keskustelukulttuurin huonontuneen. Tältä osin vastaajien näkemykset voivat heijastella muutosta tai kokemusta muutoksesta, jonka verkko yhteiskunnallisessa keskustelussa mahdollisesti aiheuttaa.

Tähän kokonaisuuteen kytkeytyvät edelleen kysymykset verkkouutisten kommentoinnin ja verkkokeskustelujen rajoittamisesta ja moderoinnista. Moderoinnin ja pakollisen rekisteröitymisen on muun muassa todettu vaikuttavan verkkouutisten kommenttien laatuun positiivisesti (esim. Santana 2014). Verkkoalehtien arjessa moderoinnin merkitys ja työllistyvyys ovat kuitenkin lisääntyneet, mikä on kasvattanut painetta rajoittaa kommentointia esimerkiksi ajallisesti (Kangaspunta 2020, 95–96, 146). Gibsonin (2019) tutkimuksen perusteella moderointikäytännöt vaikuttavat myös esimerkiksi poliittisten keskustelualustojen kommentointikulttuuriin, eli moderoinnilla ja rajoittamisella on ymmärrettävästi vaikutuksia muuallakin kuin verkkolehdistä. Käyttäjien tasolla mielipiteet rajoituksista ja moderoinnista kuitenkin jakautuvat. Løvlien, Ihlebækkin ja Larssonin (2018) tutkimuksessa verkkouutisia kommentoivat käyttäjät jakautuivat asenteiltaan kommentoinnin rajoittajiin, jotka kokivat moderointikäytännöt tarpeellisiksi ja reiluiksi, ja ei-rajoittajiin, jotka kokivat moderoinnin tarpeettomaksi ja usein epäreiluksi.

Kommentoinnin rajoittamisessa ja sen vastustamisessa on myös kyse verkkoon laajemmin liittyvistä asenteista ja asenne-eroista. Harjun (2018, 70) Suomi24-sivuston käyttäjiä koskevassa tutkimuksessa vastaajat erosivat sen suhteen, millaisia keskustelun piirteitä he arvostivat: ”Vastauksissa yhtäältä vaadittiin sivistynyttä ja toisia kunnioittavaa keskustelua, toisaalta liputettiin täydellisen sananvapauden puolesta [...]”. Suomalaisille verkkokäyttäjille suunnattu kyselytutkimus puolestaan osoitti, että niin sanottujen verkkoaktiivien joukossa keskustelujen nimettömyys, yksilön vapaus ja julkisen vallan rajoittaminen koetaan keskeiseksi osaksi verkkoa toimintaympäristönä (Noppari 2013, 68).

Verkkouutisten kommentit voivat edustaa, ja usein edustavat, tavoitteellista toimintaa eli julkista osallistumista, jolla pyritään vaikuttamaan yhteisiin asioihin (Kangaspunta 2020). Tutkimusten perusteella keskeisiä verkkouutisia kommentoivien käyttäjien osallistumismotiveja ovatkin omien mielipiteiden ilmaiseminen, politiikkaan osallistuminen ja päätöksenteon prosesseihin osallistuminen (Barnes 2015, 823; Kangaspunta 2021, 4487, 4489–4490; Nagar 2011, iv; Springer, Engelmann ja Pfaffinger 2015, 709). Halu vaikuttaa muihin ihmisiin ja muuttaa maailmaa toistuu myös Matikaisen ja Villin (2015, 155) verkon käytön asenteita laajemmassa perspektiivissä tarkastelleessa tutkimuksessa. Lisäksi verkkouutisten kommentointiaktiivisuuden ja poliittisen aktiivisuuden välillä on todettu selkeä yhteys (Kalogeropoulos ym. 2017). Käyttäjien oma näkemys verkkouutisten kommentoinnin mahdollisista vaikutuksista suhteessa muihin käyttäjiin tai laajasti yhteiskunnan tasolla ei ole kuitenkaan ollut tutkimuk-

sen kohteena. Sen sijaan verkkouutisten kommenttien vaikutuksia on tarkasteltu journalistisesta näkökulmasta ja erityisesti siltä kannalta, miten kommentit vaikuttavat ihmisten tulkintaan uutisista ja niiden sisällöstä (Anderson ym. 2014, 380–384; Hermida ja Thurman 2008; Lee 2012; Ziegele, Springer ym. 2017, 318–320).

Oma julkisuusteoreettinen kysymyksensä liittyy vielä kommentoinnin mahdollisuuksiin julkisena keskusteluna. Ajatus verkosta demokratiaa tuottavana ja ylläpitävänä keskusteluareenana (esim. Dahlberg 2011) sekä kysymys verkkouutisten kommentoinnin edellytyksistä julkisena keskusteluna ovat olleet kommentointitutkimukselle varsin tyypillisiä lähtökoh-
tia (Ziegele ym. 2017, 318). Kuten todettua, tarkastelujen lopputulema on ollut pääsääntöisesti karua luettavaa – kommentit eivät täytä julkiselle keskustelulle esitettyjä vaatimuksia (Manosevitch ja Walker 2009; Ruiz ym. 2011; ks. myös Springer, Engelmann ja Pfaffinger 2015, 810). Julkisen osallistumisen teoreettisessa kehityksessä kysymys kommenttien arvosta ja potentiaalista näyttää myös usein palautuvan kysymykseen kommenttien laadusta – epä-sivistyneet kommentit todistavat kommenttien vähäisestä painoarvosta osana julkista kes-
kustelua. Sama toistuu laajemmassa verkkokeskustelujen tutkimuksessa – käyttäjien väli-
nen verkkokeskustelu ei pääsääntöisesti yllä julkisuuden ja demokratian tutkijoiden aset-
tamiin korkeatasoisen keskustelun normeihin (Suominen, Saarikoski ja Vaahensalo 2019, 17). Toisaalta esimerkiksi verkkouutisten kommenttikenttien on deliberatiivisen tarkastelu-
kehityksen ulkopuolella todettu tarjoavan yhä käytetyimmän väylän niin sanotuille vastajul-
kisoille, jotka haastavat vallitsevia käsityksiä ja rakenteita (Toepfl ja Piwoni 2015, 27; vrt. Noppari 2013) eli toteuttavat julkisuuden ideaalille olennaista ajatusta valtaapitävien kriti-
soinnista.

Taulukko 1. Julkista osallistumista rajaavat kysymyksenasettelut

JULKISUUSTEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA IHANTEET	VERKKOUUTISTEN KOMMENTOINNIN JA VERKKOKESKUSTELUIDEN TUTKIMUS	KÄYTTÄJÄLÄHTÖISET KYSYMYKSET
(kansalaisten) osallistuminen yhteisiin asioihin ja yhteiskunnallisiin asioihin julkisen keskustelun kontekstissa	kommentointi- ja keskustelu- mahdollisuudet kansalaisia osallistavina ja demokratiaa vahvistavina	Onko kommentointi väylä julkiselle keskustelulle yhteisistä ja yhteiskun- nallisista asioista?
valtaapitävien kritiikki	kommentit muun muassa vastajulkisuuksina	Tarjoaako kommentointi keskusteluyhtey- den kansalaisten ja yhteiskunnan valtaa- pitävien (poliitikot, media jne.) välillä?
avoimuus	verkon vapaus itseisarvona	Saako tai pitääkö kommentointia rajoittaa?
tasavertaiset osallistumis- mahdollisuudet	verkko kaikille avoimena	Ovatko kommentointimahdollisuudet tasavertaisia?
harkitsevuus, sivistyneisyys ja rationaalisuus	kommenttiketjujen ja verkkokeskustelui- den ominaisuudet ja laatu: harkitsevuus, keskustelevuus, sivistyneisyys, ratio- naalisuus, aiheesta pysyminen ja niin edelleen alustojen ominaisuuksien (esimerkiksi nimettömyyden) vaikutus	Millaista kommentoinnin (laadun) pitäisi käyttäjien mielestä olla? Millaista käyttäjien oma kommentointi- toiminta on heidän omasta mielestään? Miten alustojen ominaisuudet vaikuttavat käyttäjien toimintaan?
lopputulemana yhteisesti hyväksytty näkemys tai ratkaisu ongelmaan	kommenttiketjujen ja verkkokeskuste- luiden mahdollisuudet tuottaa toivottuja lopputulemia	Vaikuttaako kommentointi mielipiteisiin, tietoon, toimintaan tai poliittiseen päättökenttään?

Olen koonnut kuvaamani teoreettiset ja tutkimukselliset lähtökohdat ja rajaukset taulukkoon 1. Kokonaisuus osoittaa, että julkisuusteoreettisista lähtökohdista operoiva ja käyttäjien osallistumismahdollisuuksiin keskittynyt kommentointitutkimus sekä tietyiltä osin verkkokeskustelujen tutkimus näyttäisivät ryhmittyvän erilaisiin julkista osallistumista määrittäviin kysymyksiin ja teemoihin. Näihin liittyy edelleen potentiaalisia käyttäjälähtöisiä kysymyksiä. Teemat ja kysymyksenasettelut eivät rajaa toisiaan pois, vaan muodostavat pikemminkin verkoston. Esimerkiksi käyttäjälähtöiset kysymyksenasettelut linkittyvät vahvasti toisiinsa – valtaapitävien kritiikin voi olettaa tähtäävän vaikutuksiin muun muassa poliittisessa päätöksenteossa ja niin edelleen.

Käyttäjälähtöinen tutkimus ei ole toistaiseksi selvittänyt, miten verkkouutisia kommentoivat käyttäjät näitä teemoja ja kysymyksenasetteluita lähestyvät, tai millaisia kokonaisuuksia käyttäjälähtöinen tarkastelu tuottaa suhteessa edellä kuvattuihin julkisen osallistumisen lähtökohtiin ja kriteereihin. Tutkimukseni toisena tavoitteena onkin selvittää: *Millaisiksi kommentoiville käyttäjille keskeisiksi kokonaisuuksiksi julkisen osallistumisen (ja julkisen keskustelun) lähtökohdat ja kriteerit ryhmittymät?* On tärkeää huomata, että tutkimukseni kyselyaineistossa käsitys julkisesta keskustelusta määräytyy yksilöllisesti käyttäjän mukaan. Nämä käsitykset eivät kuitenkaan ole merkityksellisiä mediatutkimuksen ja julkisen osallistumiseen liittyvän teoreettisen keskustelun kannalta.

Kommentoivat käyttäjät heterogeenisena ryhmänä

Lähden tutkimuksessani siitä oletuksesta, että kommentoivat käyttäjät eivät suhtaudu julkisuusteoreettisiin ideaaleihin tai niiden toteutumiseen yksimielisesti. Edellä esitellyissä tutkimuksissa näkyvät verkkouutisia kommentoivien käyttäjien ja laajemmin verkon käyttäjien asenne-erot, jotka tulkitsen verkkovälitteisen julkisen keskustelun tutkimuksen näkökulmasta merkittäviksi. Lisäksi verkkouutisten kommentoinnin käyttäjälähtöiset tutkimukset osoittavat, että käyttäjät toimivat yhtäältä hyvin yksilöllisesti, oman kontekstinsa, persoonallisuutensa ja sisäisten motiivinsa ohjaamina (Barnes 2018; Springer, Engelmann ja Pfaffinger 2015; Wu ja Atkin 2016). Toisaalta heitä erottavat ja yhdistävät erilaiset toimintamallit, roolit, päämäärät ja asenteet (esim. Kangaspunta 2020; Larsson 2011; Sohn, Chung ja Park 2018) sekä ideologiat. Esimerkiksi Toepflin ja Piwonin (2015) tutkimuksessa vastajulkisoina toimivat verkkouutisten kommentoijat muodostivat tunnistettavan ryhmittymän, jota yhdisti tavoite eli päämäärä oikeistopopulistisen puolueen tukemisesta. Kalogeropoulos ja kollegat (2017) puolestaan osoittivat, että niin sanotut poliittiset partisaanit eli poliittisesti aktiiviset ja politiikasta kiinnostuneet käyttäjät sekä oikealla että vasemmalla ovat muita käyttäjiä aktiivisempia kommentoinnissa ja uutisten jakamisessa. Poliittinen ideologia näyttäisi siis näyttelevän merkittävää roolia tiettyjen käyttäjien suhteessa julkiseen osallistumiseen. Silti uutisia kommentoivat käyttäjät muodostavat yhä heterogeenisemmän ryhmän – esimerkiksi ikä, sukupuoli ja koulutusaste ovat menettäneet merkitystään siinä, kuka uutisia kommentoi (Ziegele, Springer ym. 2017, 326).

Tätä käyttäjien erilaisuuksien ja yhtäläisyyksien kokonaisuutta ei ole varsinkaan suomalaisessa kontekstissa vielä tutkittu. Tutkimukseni pyrkii siis vastaamaan myös seura-

vaan tutkimuskysymykseen: Millaisiin käyttäjäryhmiin verkkouutisia kommentoivat käyttäjät jakautuvat suhteessaan julkiseen osallistumiseen?

Aineisto ja menetelmät

Tutkimukseni aineiston muodostavat kommentoivien käyttäjien vastaukset suomenkieliseen avoimeen verkkokyselyyn. Toteutin kyselytutkimuksen LimeSurvey-ohjelmalla, ja se oli vastattavissa aikavälillä 16.4.–30.6.2020. Jaoin tietoa kyselystä median edustajille sekä tiedotteiden että suorien sähköpostien kautta, ja tutkimuksesta uutisoivat verkkosivullaan Kaleva (kaleva.fi, 20.4.2020), Kainuun Sanomat (kainuusanomat.fi, 22.4.2020) ja Yleisradio (yle.fi, 25.5.2020; jatkossa Yle).

Vastaajia voidaan pitää otoksen sijaan itsevalikoituneena ja sattumanvaraisena näytteenä (Holopainen ja Pulkkinen 2013, 29), koska kyselyyn vastaaminen edellytti kyselystä kertovan uutisen lukemista tai kyselyn verkkosivulle päättymistä. Kyselyyn tuli 1 394 vastausta. Kysely oli suunnattu sellaisille käyttäjille, jotka kommentoivat verkkouutisia edes joskus millä tahansa alustalla. Tulkitsin tällaisiksi kommentoiviksi käyttäjiksi vastaajat, jotka valitsivat vähintään vastausvaihtoehdon ”satunnaisesti/ pari kertaa vuodessa” vähintään yhteen kommentointiaktiivisuutta ja kommentointialustaa (verkkolehti, sosiaalinen media³ jne.) selvittävään kysymykseen. Saatesanoista huolimatta osa vastaajista valitsi vastausvaihtoehdon ”en koskaan” kaikkiin näistä kysymyksistä ja toi myös avoimissa kysymyksissä sanallisesti esille, etteivät he kommentoi koskaan. Rajasin analyysistä pois nämä vastaajat, joiden olisi ollut mahdotonta vastata rehellisesti väittämiin omasta kommentointitoiminnasta. Yhteensä analyysin kohteena oli 1 221 vastausta.

Vastanneista enemmistö (noin 1 100) löysi kyselyn Ylen uutisen kautta. Hieman yli puolet oli naisia ja vajaa puolet miehiä. Tältä osin vastaajat eroavat varhaisista kansainvälisistä käyttäjäkartoituksista, joissa verkkouutisten kommentointia on pidetty miesvaltaisena osallistumismuotona (Ziegele, Springer ym. 2017, 326). Suosituin puolue vastaajien keskuudessa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa oli vihreät – vastaajista yli viidennes kertoi äänestäneensä vihreitä. Tämä poikkeaa selvästi vihreiden kannatuksesta (11,5 % äänistä) eduskuntavaaleissa 2019. Erottelin aineistosta myös niin sanotut aktiiviset kommentoijat, jotka ilmaisivat kommentoivansa jollakin alustalla tai useilla alustoilla ”päivittäin/lähes päivittäin” tai ”1–3 kertaa viikossa”. Aktiivisia kommentoijia oli kolmannes vastaajista ($n = 401$), ja aktiivisuus oli selvästi tyypillisintä perussuomalaisia äänestäneille (50 % perussuomalaisia äänestäneistä).⁴ (Ks. taustatekijöistä tarkemmin, Kangaspunta 2022, 11–19, 100.)

Kysely rakentui erilaisista kysymys- ja väittämökokonaisuuksista, joista rajasin analysoitavaksi julkiseen osallistumiseen liittyviä väittämiä. Merkittävä osa tarkasteltavista osa-alueista (käyttäjälähtöiset kysymykset, taulukko 1) oli sellaisia, joihin ei löytynyt vertailukohtaa aikaisemmista verkkouutisia kommentoiville käyttäjille suunnatuista kyselytutkimuksista (vrt. esim. Springer, Engelmänn ja Pfaffinger 2015, 806). Tähän mennessä käyttäjiltä ei ole kysytty heidän näkemyksiään esimerkiksi verkkouutisten kommentoinnin laadusta, nimettömyyden tarpeellisuudesta, kommentointiin liittyvästä huolesta tai kommentoinnista julkisena keskusteluna. Tutkimuksen tavoitteet huomioiden muodostin väittämät ensisijaisesti käyttäjälähtöisesti ja kommentointitoiminnan tasolla enkä julkisuus-

teoreettisista tai eksplisiittisen normatiivisista lähtökohdista. Väittämien muodostamista ohjasi aikaisemman kommentointitutkimuksen perusteella muodostettu ymmärrys siitä, miten julkiseen osallistumiseen liittyvät kysymyksenasettelut mahdollisesti konkretisoituvat käyttäjälähtöisiksi kysymyksiksi (taulukko 1).

Ensinnäkin sisällytin tutkimukseeni väittämiä, jotka sijoituivat kyselyssä käyttäjän omia kommentointikäytäntöjä selvittävään väittämäkokonaisuuteen⁵. Otin tarkasteluun muun muassa alustojen ominaisuuksiin ja käyttäjien harkitsevuuteen liittyviä väittämiä, jotka kytkeytyivät edelleen kysymyksiin nimimerkin ja oman nimen käytöstä sekä nimettömyydestä (väittämät 41–44, ks. taulukko 2). Julkisuusteoreettisissa tarkasteluissa harkitsevuus kytketään keskustelun laatuun yleisesti. Kommentointitutkimusten perusteella harkitsevuus kuitenkin linkittyy käyttäjien toiminnassa alustojen ominaisuuksiin, jotka mahdollisesti ohjaavat laatua. Lisäksi tarkastelin väittämiä, jotka ilmentävät käyttäjien tulkintaa heidän omasta kommentointitoiminnastaan tyypillisessä laadukkaassa keskustelun kehityksessä (väittämät 47–50). Väittämässä 48 päädyin käyttämään mahdollisimman neutraalia ja yksiselitteistä sanaa asiallisuus sivistyneisyyden, harkitsevuuden tai vastaavien, kenties moniselitteisempien ilmaisujen sijaan. Nämä väittämät kuvaavat siis eksplisiittisesti käyttäjän tulkintaa omasta toiminnastaan ja implisiittisesti käyttäjän näkemystä laadukkaasta keskustelusta.

Toiseksi tarkastelin väittämiä, jotka sijoituivat kyselyssä verkkouutisten kommentoinnin koettua merkitystä selvittävään väittämäkokonaisuuteen⁶. Väittämät koskivat sitä, miten käyttäjät tulkitsevat kommentoinnin tasavertaisuutta ja tärkeyttä julkisena keskusteluna (väittämät 76 ja 77). Koska kiinnostukseni kohteena olivat juuri verkkouutisten kommentoijat ja uutisten kommentointi julkisena osallistumisena, halusin tässä yhteydessä myös selvittää, kokevatko käyttäjät uutisten kommentoinnin eroavan muista verkkokeskusteluista (väittäjä 78) tai tuovan lisäarvoa uutisille (väittäjä 79). Nämä väittämät liittyvät implisiittisesti myös verkkouutisten kommentoinnin mahdollisuuksiin tarjota, kenties muita verkkokeskusteluita suurempi, yhteys kommentoijien ja yhteiskunnan toimijoiden välille⁷. Tarkastelin myös millaiseksi käyttäjät kokivat kommentoinnin mahdollisen lopputuleman, eli väittämiä kommentoinnin mahdollisista yhteiskunnallisista vaikutuksista (väittämät 80–83). Lisäksi otin tarkasteluun väittämät, jotka pyrkivät selvittämään käyttäjien mahdollista huolta kommentoinnin tilasta sekä näkemyksiä nykyistä tiukemmista rajoituksista ja moderoinnista (väittämät 84–86).

Kaikkiaan valitsin analyysiin 19 väittämää. Vastajat arvioivat kutakin väittämää Likertin asteikolla 1–5 (täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä), ja käytin tätä asteikkoa myös analyyseissä.

Aineiston määrällinen analyysi⁸ eteni vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa pyrin vähentämään tarkasteltavien muuttujien määrää ja selvittämään väittämien yhteyksiä, eli sitä, miten ja mitkä valituista väittämistä kytkeytyivät käyttäjälähtöisiä keskeisiä kysymyksiä kuvaaviksi kokonaisuusiksi (vrt. taulukko 1). Hyödynsin aineiston tiivistämisessä pääkomponenttianalyysia, koska tarkoitukseni ei ollut etsiä niin sanottuja latentteja muuttujia, vaan ensisijaisesti vähentää muuttujien määrää. Menetelmä lähtee oletuksesta, että muuttujien välillä on selkeitä riippuvuuksia eli joko negatiivisia tai positiivisia korrelaatioita (Metsämuuronen 2008, 28). Tämän perusteella muodostin komponenteista keskiarvosummamuuttujia, joiden reliabiliteettia eli sisäistä yhteneväisyyttä mittasin

Cronbachin alfa -arvoilla (Nummenmaa 2021, 510–511). Hyvän reliabiliteetin rajana pidetään yleisesti arvoa 0,6 (Metsämuuronen 2008, 41), ja rajan 0,7 ylittävät arvot kuvaavat erinomaista reliabiliteettia. Päädyin tässä tutkimuksessa kriittiseen rajaan 0,7 (vrt. Kaarakainen ja Kaarakainen 2018, 241). Tarkastelin tässä vaiheessa myös keskiarvosummamuuttujien välisiä riippuvuuksia Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla (Nummenmaa 2021, 383–391).

Seuraavassa analyysivaiheessa pyrin tunnistamaan muuttujien avulla potentiaalisia julkisen osallistumisen suhteen määrittäviä käyttäjäryhmiä. Hyödynsin ryhmittelyanalyysiä, jonka tavoitteena on ryhmitellä havainnot niin sanotuiksi klustereiksi (Nummenmaa 2021, 607). Klusterien sisällä havainnot ovat mahdollisimman samankaltaisia ja lisäksi mahdollisimman erilaisia suhteessa muihin klustereihin (emt.). Halusin tässä tapauksessa löytää mahdollisimman erotteluvia eli toisensa poissulkevia käyttäjäryhmiä, ja valitsin niin sanotun k-keskiarvoryhmittelyn.⁹ K-keskiarvoryhmittelyssä ryhmiteltävien klusterien määrä tulee valita etukäteen (emt.). Arvio perustuu tutkijan ennako-oletukseen, ja kuhunkin aineistoon parhaiten soveltuvaa lukumäärää voidaan myös testata kokeilemalla ryhmittelyä erilaisilla klusterilukumäärillä (emt., 611). Kokeilujen perusteella neljän klusterin ratkaisu osoittautui tulkinnallisesti selkeimmäksi.

Koska halusin selvittää käyttäjäryhmien ominaisuuksia mahdollisimman seikkaperäisesti, selvitin lisäksi Kruskal-Wallis-testin avulla käyttäjäryhmien erilaisia suhteita keskiarvosummamuuttujien ulkopuolelle rajautuneisiin väittämiin. Täydensin analyysia post hoc -testillä, jonka avulla tarkastelin mitkä muodostetuista käyttäjäryhmistä tuottivat pareittain vertailtuna Kruskal-Wallis-testin havaitsemia tilastollisesti merkitseviä eroja (Metsämuuronen 2008, 163). Valitsin testaamiseen Bonferroni-korjauksen (emt.).

Tarkastelin lopuksi kyselyssä tiedusteltujen taustatekijöiden ja tunnistettujen käyttäjäryhmien suhdetta. Valitsin khiin neliön (χ^2) -testin eli testasin sitä, valikoituvatko vastaajat tiettyihin käyttäjäryhmiin taustatekijöiden mukaisesti suhteessa odotusarvoihin (Nummenmaa 2021, 217; vrt. Kaarakainen ja Kaarakainen 2018).

Analyysi ja tulokset

Väittämien ryhmittely pääkomponenttiallyysillä

Tutkin aluksi pääkomponenttiallyysin avulla, miten analyysiin valitsemani väittämät ryhmittyivät käyttäjien tunnistamiksi, yksittäisiä väittämiä yleisemmiksi kysymyksiksi tai teemoiksi. Asetin komponenttien ominaisarvon (*Eigenvalue*) rajaksi 1 ja faktorilatauksen raja-arvoksi 0,3 (taulukko 2). Muuttujien kommunaliteetit (*extraction*) saivat arvon välillä 0,35–0,74 eli ne mittaavat luotettavasti tarkasteltuja komponentteja¹⁰. Analyysin perusteella hahmottelin käyttäjille keskeisiä julkista osallistumista määrittäviä kysymyksiä ja niiden suhdetta teoreettiseen kehukseen ja aikaisempaan tutkimukseen (tutkimuskysymys 2). Lisäksi tarkastelin millainen käyttäjien suhtautuminen (asteikolla 1–5) oli näihin kysymyksiin ja kyselyni väittämiin julkisesta osallistumisesta (tutkimuskysymys 1).

Taulukko 2. Pääkomponenttianalyysi.

väittäjä	komponentit					ka.	SD
	1	2	3	4	5		
80 Kommentoinnilla on merkitystä sille, miten asioista ajatellaan [...].	,802					3,46	1,115
81 Kommentoinnilla on merkitystä sille, mitä asioista yleisesti tiedetään.	,785					3,24	1,172
82 Kommentoinnilla on merkitystä sille, miten ihmiset toimivat [...].	,841					3,30	1,064
83 Kommentoinnilla on merkitystä poliittisessa päätöksenteossa.	,724					2,77	1,200
84 Olen huolissani nykyisestä kommentointikulttuurista.		,772				3,93	1,114
85 Kommentointimahdollisuuksia pitäisi rajoittaa aikaisempaa enemmän.		,855				2,65	1,342
86 Kommentointia pitäisi moderoida aikaisempaa tiukemmin.		,834				3,39	1,381
47 Pyrin käyttämään kommenteissani hyvää suomen kieltä.			,636			4,60	0,728
48 Pyrin kommentoimaan asiallisesti.			,777			4,51	0,728
49 Pyrin pysymään aiheessa.			,738			4,56	0,675
50 Minulle on tärkeää, että muut ymmärtävät, mitä tarkoitan.			,700			4,60	0,732
44 Kommentoin vähemmän harkitusti [...] nimettömänä [...].					,745	2,31	1,251
41 Nimettömyys on tärkeää, jotta uskallan kommentoida [...].				,738		3,21	1,457
42 Kommentoin harkitusti, kun kommentoin nimimerkillä.			,390	,638	-,408	4,19	0,991
43 Kommentoin harkitusti, kun kommentoin omalla nimelläni.			,405	,649		4,52	0,827
76 Kommentointi antaa kaikille mahdollisuuden osallistua [...].	,380	-,326	,325			3,79	1,147
77 [...] kommentointimahdollisuus on tärkeä osa julkista keskustelua.	,527	-,568				3,72	1,227
78 Uutisten kommentointi eroaa muista verkkokeskusteluista.					,526	3,48	1,048
79 Kommentit tuovat lisäarvoa uutisille.	,531	-,580				3,22	1,254
ominaisarvo	4,354	3,116	1,886	1,215	1,072		
selitysosuus (%)	22,915	16,400	9,924	6,393	5,640		

Pääkomponenttianalyysi. (Rotaatiomenetelmä: *Varimax with Kaiser Normalization*). Kertoimet välillä -0,3–0,3 rajattu.

($N = 1.221$; selitysosuus yhteensä: 61,272 %) Kysymysten keskiarvot (väittämät 41–50; 76–86):

1 = täysin eri mieltä; 5 = täysin samaa mieltä.

Analyysi tunnisti yhteensä viisi pääkomponenttia (taulukko 2), jotka kytkeytyvät tietyiltä osin edellä kuvaamiini kommentointitutkimuksen kysymyksenasetteluihin. Osa väittämistä kuitenkin ryhmittyi poikkeavalla tavalla. Esimerkiksi nimettömyyteen, nimimerkkiin ja oman nimen käyttöön liittyvät väittämät näyttivät muodostavan oman, muista kommentoinnin laatuun liittyvistä väittämistä erillisen kokonaisuutensa. Kiinnostavasti nimettömyyden vaikutusta kommentoinnin harkitsevuuteen mittaava väittäjä 44 ei yhdistynyt tähän komponenttiin. Lisäksi kommentoinnin arvoa julkisena keskusteluna ja uutisten täydentäjinä korostavat väittämät (76, 77 ja 79) eivät ryhmittyneet omaksi komponenttikseen, vaan ne yhtäältä kytkeytyivät osaksi kommentoinnin vaikuttavuutta kuvaavaa komponenttia ja toisaalta korreloivat negatiivisesti kommentointikulttuuria koskevaa huolta ja kommentoinnin säätelyvaatimuksia kuvaavan komponentin kanssa.

Muodostin seuraavaksi väittämistä niin sanottuja keskiarvosummamuuttujia (taulukko 3), jotta kaikki komponentteja kuvaavat muuttujat ovat vertailtavissa samalla käyttäjien asennetta kuvaavalla mitta-asteikolla (1–5). Päädyin jakamaan komponentin 1 kahteen erilliseen muuttujaan. Muuttujien nimeämisen ja analyysin seuraavan vaiheen kannalta tällainen ratkaisu vaikutti tarpeelliselta. Kommentoinnin vaikuttavuus (väittämät 80–83) on myös käsitteellisesti eri asia kuin kommentoinnin arvostus julkisena keskusteluna tai uutisten lisäarvona (väittämät 76, 77 ja 79). Lisäksi arvostukseen liittyviä väittämiä (76, 77 ja 79) yhdisti negatiivinen korrelaatio suhteessa komponenttiin 2. Tässä yhteydessä jätin huomiotta viimeisen komponentin, koska se ei näyttänyt tuottavan analyysin kannalta kiinnostavaa lisätietoa. Lisäksi muuttujista tehdyt reliabiliteettien testaukset (Cronbachin alfa) osoittivat, että nimettömyyteen, nimimerkkiin ja oman nimen käyttöön liittyvä komponentti 4 ($\alpha = 0,572$) ei muodostanut riittävän hyvin sisäisesti korreloivaa keskiarvosummamuuttujaa. Hyödynsin kaikkia tarkasteltujen muuttujien ulkopuolelle rajautuvia väittämiä (kuvio 2) kuitenkin analyysin seuraavassa vaiheessa vertailun työkaluina. Muiden komponenttien perusteella muodostetut keskiarvosummamuuttujat, myös komponentista 1 muodostetut erilliset kaksi muuttujaa, ylittivät vaaditun reliabiliteettikerroimen 0,7.

Taulukko 3. Keskiarvosummamuuttujien riippuvuudet (Pearsonin korrelaatiokerroin)

keskiarvosummamuuttujat	keskiarvosummamuuttujat				ka.	SD
	vaikuttavuus	rajoittaminen	laatu	arvostus		
VAIKUTTAVUUS väittämät 80, 81, 82, 83 ($\alpha = 0,819$)	1 (N = 1215)	-,208*** (N = 1215)	,051 (N = 1215)	,542*** (N = 1215)	3,19	0,92
RAJOITTAMINEN väittämät 84, 85, 86 ($\alpha = 0,832$)	-,208*** (N = 1215)	1 (N = 1221)	,156*** (N = 1221)	-,425*** (N = 1221)	3,32	1,11
LAATU väittämät 47, 48, 49, 50 ($\alpha = 0,745$)	,051 (N = 1215)	,156*** (N = 1221)	1 (N = 1221)	,093** (N = 1221)	4,57	0,54
ARVOSTUS väittämät 76, 77, 79 ($\alpha = 0,777$)	,542*** (N = 1215)	-,425*** (N = 1221)	,093** (N = 1221)	1 (N = 1221)	3,56	1,01

***Korrelaatiokerroin tilastollisesti erittäin merkitsevä $p < 0,001$.

**Korrelaatiokerroin tilastollisesti merkitsevä $p < 0,01$.

Keskiaivosummamuuttujien välisten riippuvuuksien tarkastelu (taulukko 3) puolestaan osoittaa, että muuttujien välillä on sekä positiivista että negatiivista korrelaatiota, joka seurailee pääkomponenttianalyysin tuloksia. Kuitenkin esimerkiksi arvostus näyttäisi muuttujana korreloivan positiivisesti ($p < 0,01$) laatu-muuttujan kanssa, erotuksena vaikuttavuudesta. Tähän vaikuttanee väittämän 76 latautuneisuus molemmille komponenteille 1 ja 3 (taulukko 2). Toisaalta havainto vahvistaa näkemystä näiden kahden muuttujan erillisestä tarkastelusta.

Nimesin nämä neljä keskiaivosummamuuttujaa väittämien sisällön perusteella seuraavasti:

1. Usko kommentoinnin vaikutuksiin (keskiaivosummamuuttuja *vaikuttavuus*, taulukko 3)

Kaikki vaikuttavuusmuuttujaan kuuluvat väittämät selvittivät sitä, missä määrin vastaajat uskovat kommentoinnin vaikuttavan kommentteja lukeviin ihmisiin ja päättäjiin. Kyse on siis siitä, miten julkisen osallistumisen tavoitteet käytännössä toteutuvat, mutta implisiittisesti myös siitä, millaisia tavoitteet ylipäätään ovat ja kokevatko käyttäjät keskusteluyhteyden esimerkiksi päättäjiin toimivan. Väittämien vahva kytkös osoitti ensinnäkin, että käyttäjät tunnistavat kommentoinnin toivotut ja toteutuvat vaikutukset omaksi erilliseksi kokonaisuudekseen, sekä toiseksi, ja tähän liittyen, ettei usko kommenttien vaikutuksiin välttämättä rajaudu vain yhteen seikkaan, esimerkiksi mielipiteisiin, vaan on luonteeltaan kokonaisvaltaisempaa (tieto, mielipiteet, ratkaisut ja poliittinen päätöksenteko). Toisaalta näytti siltä, ettei kommentteilla välttämättä nähty olevan merkitystä juuri siellä, missä vaikutuksen pitäisi julkisen osallistumisen ideaalin mukaan konkretisoitua – poliittisessa päätöksenteossa (väittämä 83, taulukko 2). Kaiken kaikkiaan muuttujan keskiaarvo oli lähellä neutraalia ja näin ollen muuttujista alhaisin. Vaihtelu vastaajien välillä oli kohtuullisen pientä, eli usko vaikuttavuuteen ei jakanut käyttäjiä erityisen selvästi. (Taulukko 3.) Toisin sanoen käyttäjistä suurin osa uskoi vain jossain määrin siihen, että kommentteilla olisi vaikutusta yhteisiin asioihin. Tämä on julkisen osallistumisen näkökulmasta kiinnostava huomio. Vaikka tutkituissa kommentointimotiiveissa korostuu halu vaikuttaa ja esimerkiksi ilmaista omia mielipiteitään (esim. Barnes 2015; Kangaspunta 2021; Springer, Engelmann ja Pfaffinger 2015), vastaajat eivät yksiselitteisesti uskoneet, että heidän toiminnallaan olisi merkitystä.

2. Kommentoinnin rajoittaminen (keskiaivosummamuuttuja *rajoittaminen*)

Tässä muuttujassa väittämiä yhdistää huoli kommentoinnin tilasta sekä toive kommentoinnin rajoittamisesta ja moderoinnista. Kyse on sekä konkreettisesti julkisesta osallistumisesta että käyttäjien näkemyksestä siitä, millaista verkkovälitteisen julkisen keskustelun pitäisi olla. Käyttäjien vastauksissa rajoittamis- ja moderointihalukkuus ei kuitenkaan kytkeydy kommentoinnin laatuun liittyviin väittämiin, esimerkiksi kysymykseen kommentoinnin asiallisuudesta. On lisäksi kiinnostavaa, että väittämäkohtaisten keskiaarvojen perusteella (taulukko 2) vastaajat olivat selvästi huolissaan nykyisestä kommentointikulttuurista mutta samanaikaisesti tiukempia rajoituksia vastaan. Toisin käyttäjät kannattivat kohtuullisen vahvasti verkkovälitteisen julkisen osallistumisen avoimuuden ideaalia. Ilmiötä saattavat selittää kommentoijien erilaiset huolet ja erilainen näkemys siitä, millainen on ihanteellinen kommentointikulttuuri. Huolta voivat aiheuttaa yhtäältä kommentointitutkimuksista tutut kommentoinnin negatiiviset lieveilmiöt, joihin rajoituksista toivotaan ratkaisua. Toisaalta huolenaiheena voi olla moderoinnin ja

rajoitusten sananvapautta kaventava vaikutus, joka uhkaa verkon vapaata kommentointikulttuuria. Joka tapauksessa komponenttianalyysi kytki vahvimmin yhteen huolen, rajoitukset ja moderoinnin. Keskiarvomuuttujana rajoittaminen kuvaa siis ensisijaisesti käyttäjien huoleen perustuvaa kokemusta rajoitusten ja moderoinnin tarpeellisuudesta. Muuttujan keskiarvo oli melko lähellä neutraalia, ja vastaajien välillä oli myös suhteellisen paljon hajontaa verrattuna muihin muuttujiin, mikä tarkoittaa, että huoliperustainen kokemus rajoitusten tarpeellisuudesta jakoi käyttäjiä (taulukko 3).

3. Pyrkimys laadukkaaseen kommentointiin (keskiarvosummamuuttuja *laatu*)

Tässä muuttujassa väittämät ilmentävät jokseenkin perinteistä oletusta hyvästä keskustelusta. Eksplisiittisesti ne kuvaavat käyttäjän omaa kommentointia – kommentointia konkreettisenä toimintana – mutta implisiittisesti ne tavoittavat käyttäjien asenteita julkisen osallistumisen ideaaleista ja väittämiin valituista keskustelun laadun mittareista. Muuttujan keskiarvo oli selkeästi korkein ja vaihtelu vastaajien välillä pientä (taulukko 3). Toisin sanoen käyttäjät asettuivat selvästi julkisen osallistumisen laatuvaatimusten taakse eli he kokivat, että kommentoinnin pitäisi olla tietynlaista. Koska väittämät kytkeytyivät toisiinsa selvästi, eikä mikään niistä erottunut keskiarvon perusteella joukosta, vastaajat tunnistivat kommentoinnin, ja julkisen keskustelun, laatuksiteereiksi ainakin kysytyt neljä piirrettä: asiallisuus, hyvä suomen kieli, aiheessa pysyminen ja ymmärrettävyys. Näistä erityisesti asiallisuus (sivistyneisyys ja kunnioittava keskustelu) ja aiheessa pysyminen ovat korostuneet kommentointitutkimuksissa ja laajemmin verkkokeskustelujen tutkimuksissa (esim. Blom ym. 2014; Diakopoulos ja Naaman 2011; Park, Liu ja Kaye 2021; Rowe 2015; Ruiz ym. 2011). Kysymys laadukkaasta ja oikeanlaisesta keskustelusta kytkeytyy näin ollen paitsi julkisuusteoreettisiin lähtökohtiin myös kommentoinnin julkiseen luonteeseen – verkko- ja uutisväestön kommentointia ja valtaosaa verkkovälitteisestä julkisesta keskustelusta ohjaavat ulkopuolelta asetetut pelisäännöt sekä kulttuurisesti rakentunut lähtöoletus hyvästä keskustelusta.

4. Kommentoinnin arvostus (keskiarvosummamuuttuja *arvostus*)

Tässä muuttujassa väittämiä yhdistää ajatus kommentoinnin arvostamisesta kaikille avoimena julkisena ja uutisia täydentävänä osallistumismahdollisuutena. Vaikka muuttuja kuvaa käyttäjien näkemyksiä kommentoinnin nykytilasta, se on luonteeltaan varsin normatiivinen eli pitää sisällään oletuksen kommentoinnin toivotusta roolista julkisen osallistumisen muotona. Julkisen osallistumisen näkökulmasta onkin kiinnostavaa, että muuttujan keskiarvo viittaa selvästi samanmielisyyteen (taulukko 3). Vastaajien keskuudessa vallitsi siis ymmärrys kommentoinnista kaikille avoimena julkisen keskustelun muotona – sellaisena kuin käyttäjät julkisen keskustelun tulkitsevat. Journalistisesta näkökulmasta onkin kiinnostavaa, että käyttäjien kokemus kommenttien lisäarvosta uutisille kytkeytyi kommentoinnin tärkeyteen julkisena keskusteluna. Käyttäjien välillä oli kuitenkin jossain määrin vaihtelua, eli kommentoinnin arvostus jakoi käyttäjiä (taulukko 3). Pääkomponenttianalyysin perusteella kommentoinnin arvostus oli myös vahvasti kytköksissä uskon kommentoinnin vaikuttavuudesta (taulukko 2), mikä korostui analyysin seuraavassa vaiheessa. Lisäksi komponenttianalyysi osoitti, että arvostus korreloi negatiivisesti rajoitusten kanssa. Toisin sanoen kommentoinnin

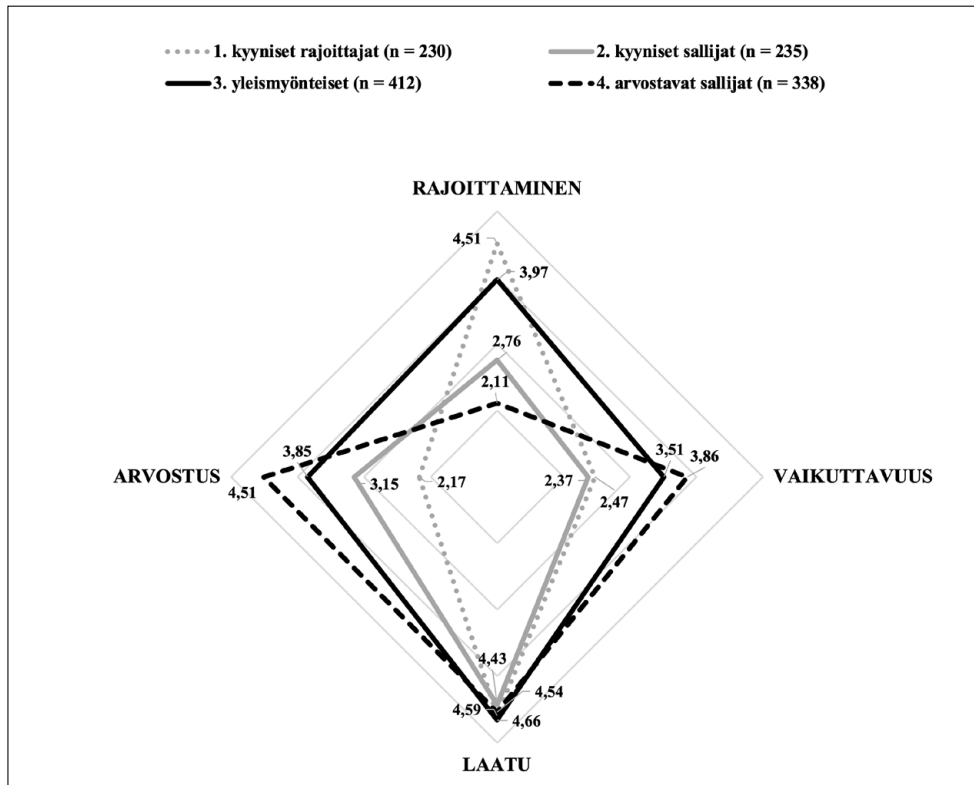
arvostus julkisena keskusteluna liittyi sen rajoittamattomuuteen ja edelleen avoimuuteen, mihin myös väittämä 76 konkreettisesti viittaa.

Tulkitsin nämä neljä muuttujaa kommentoivien käyttäjien kannalta keskeisiksi julkista osallistumista määrittäviksi kysymyksiksi, joilla on yhtäältä selkeitä yhtymäkohtia aikaisempaan kommentointitutkimukseen ja julkisuusteoreettisiin lähtökohtiin ja toisaalta näistä poikkeavia ominaispiirteitä.

Käyttäjien ryhmittely

Seuraavaksi tarkastelin tunnistamani muuttujia käyttäjiä jakavina kysymyksinä (tutkimuskysymys 3). Jaoin vastaajat ryhmittelyanalyysin¹² avulla neljään käyttäjäryhmään, jotka nimesin seuraavasti: 1. kyyniset rajoittajat ($n = 230$ ¹³), 2. kyyniset sallijat ($n = 235$), 3. yleismyönteiset ($n = 412$) ja 4. arvostavat sallijat ($n = 338$) (kuvio 1). Kuvio 1 osoittaa, että ryhmät erosivat toisistaan sen suhteen, miten niissä suhtauduttiin kommentoinnin arvostukseen, rajoittamiseen ja vaikuttavuuteen. Sen sijaan kommentoinnin laatua pidettiin tärkeänä kaikissa ryhmissä, eivätkä ryhmät eronneet sen suhteen merkittävästi toisistaan. Lisäksi vaikuttavuus ja arvostus näyttivät kytkeytyvän vahvasti toisiinsa, mitä myös alustava pääkomponenttianalyysi ja riippuvuuksien vertailu enteilivät (taulukot 2 ja 3).

Kuvio 1. Tunnistettujen käyttäjäryhmien keskimääräinen sijoittuminen suhteessa keskiarvosumma-muuttujiin.

1. Kyyniset rajoittajat

Kyyniset rajoittajat eivät usko juurikaan kommentoinnin vaikuttavuuteen. He eivät myöskään arvosta kommentointia erityisen paljon julkisen keskustelun muotona tai koe sitä tärkeäksi. Sen sijaan heitä yhdistää huoli kommentointikulttuurista sekä halu rajoittaa ja moderoida kommentointia.

2. Kyyniset sallijat

Kyyniset sallijat eivät usko juurikaan kommentoinnin vaikuttavuuteen. He kuitenkin arvostavat kommentointia jossain määrin ja pitävät sitä jossain määrin tärkeänä. He eivät ole huolissaan kommentointikulttuurista, eivätkä halua rajoittaa kommentointia.

3. Yleismyönteiset

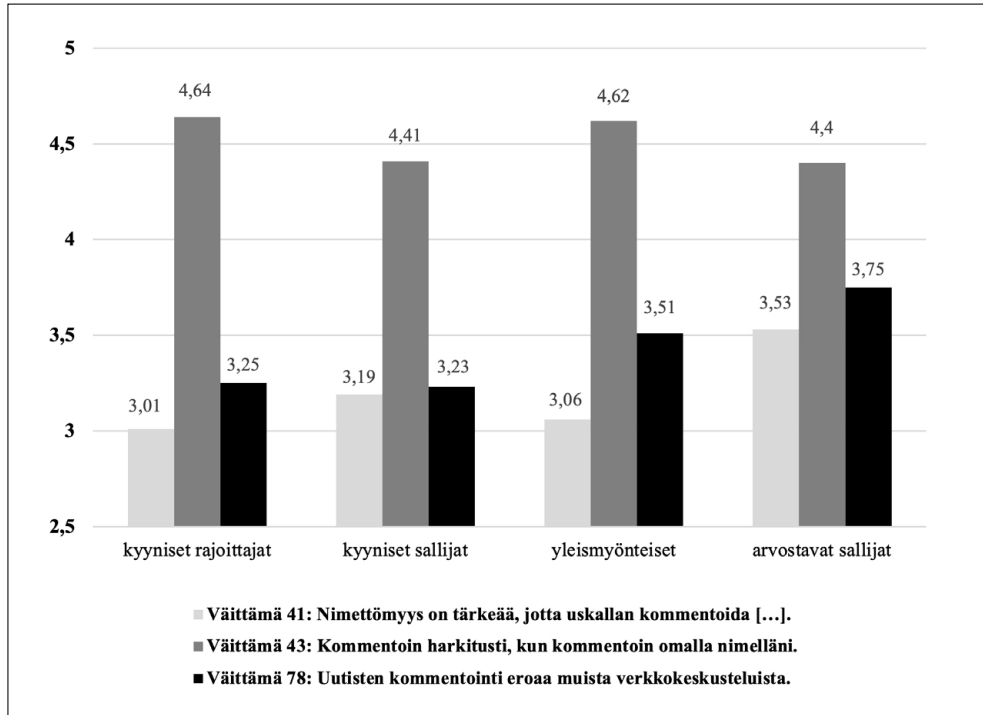
Yleismyönteisten käyttäjien ryhmässä mikään tarkasteltavista ulottuvuuksista ei korostu muita enempää. He myös suhtautuvat kaikkiin tarkasteltaviin asioihin hieman keskimääräistä myönteisemmin. Yleismyönteisten ryhmä on kooltaan kaikkein suurin.

4. Arvostavat sallijat

Arvostavat sallijat uskovat kommentoinnin merkitykseen ja vaikutuksiin. He myös selvästi arvostavat kommentointia julkisen keskustelun muotona ja kokevat kommentoinnin tärkeäksi. Sen sijaan he eivät ole huolissaan kommentointikulttuurista eivätkä ole valmiita tiukentamaan rajoituksia tai moderointia.

Koska pääkomponenttianalyysi viittasi korrelaatioon keskeisten kysymysten ja erillisten väittämien välillä, tarkastelin edelleen miten käyttäjäryhmiin kuuluminen jakoi käyttäjiä suhteessa keskiarvosummamuuttujien ulkopuolelle rajautuneisiin väittämiin (41, 42, 43, 44 ja 78, taulukko 2) muun muassa nimettömyydestä. Koin nämä väittämät myös aikaisemman kommentointitutkimuksen valossa merkittäviksi. Kruskal-Wallis-testin perusteella väittämät 41, 43 ja 78 jakoivat käyttäjäryhmiä tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($p < 0,001$). Tarkemmassa käyttäjäryhmien vertailussa ilmeni Bonferroni-korjauksen perusteella tilastollisesti erittäin merkitseviä eroja ($p < 0,001$) ja merkitseviä eroja ($p < 0,01$). Arvostavat sallijat erosivat väittämän 41 osalta tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($p < 0,001$) ryhmistä kyyniset rajoittajat ja yleismyönteiset. Lisäksi arvostavat sallijat erosivat väittämän 78 osalta erittäin merkitsevästi ($p < 0,001$) ryhmistä kyyniset rajoittajat ja kyyniset sallijat sekä merkitsevästi ($p < 0,01$) ryhmästä yleismyönteiset. Väittämän 43 osalta kaikki erot olivat tilastollisesti merkitseviä ($p < 0,01$). Kyyniset sallijat erosivat merkitsevästi sekä kyynisistä rajoittajista että yleismyönteisistä. Myös arvostavat sallijat erosivat merkitsevästi yleismyönteisistä.

Kuvio 2. Käyttäjärhymien keskiarvot väittämässä 41, 43 ja 78.

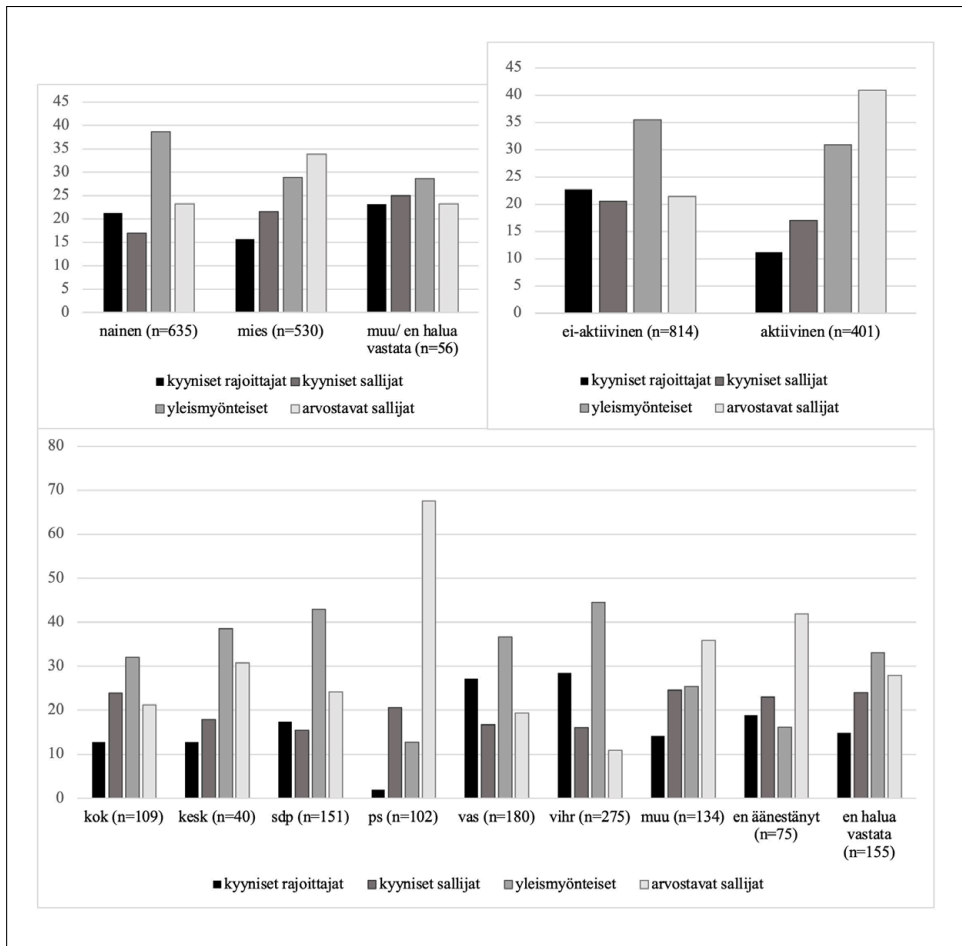
Toisin sanoen varsinkin arvostavat sallijat näyttivät väittämien keskiarvojen perusteella erottuvan muista käyttäjärhymistä eri tavoin. Ensinnäkin he arvostivat muita todennäköisemmin nimettömyyttä tiettyjen aiheiden äärellä. Toiseksi harkitsevuus omalla nimellä kommentoimassa ei ollut heille välttämättä yhtä tärkeää. Kolmanneksi he kokivat muita todennäköisemmin verkkoutisten kommentoinnin edustavan omanlaistaan keskustelun muotoa. Kiinnostavasti kyynisten rajoittajien ja yleismyönteisten käyttäjien välillä ei ilmennyt tilastollisesti merkitseviä eroja suhteessa tarkasteltuihin väittämiin. Muiden ryhmien välille eroja muodostui.

Havaintojen perusteella koettu nimettömyyden tärkeys ja käyttäjän oman kommentoinnin harkitsevuus kytkeytyivät eri tavoin keskeiseen kysymykseen kommentoinnin rajoittamisesta (ks. myös taulukko 2). Vastaajat, jotka eivät olleet valmiita tiukempaan rajoittamiseen, kokivat todennäköisemmin nimettömyyden tärkeäksi. Taustalla vaikuttanee ajatus verkosta julkisuuden ideaalin mukaisena vapaana keskustelutilana, johon nimettömyys olennaisesti kuuluu. Vastaavasti ne, jotka kokivat rajoittamisen tarpeelliseksi, eivät pitäneet nimettömyyttä tärkeänä ja kokivat muita todennäköisemmin kommentoivansa harkitusti omalla nimellään.

Kuvioiden 1 ja 2 vertailu osoittaa myös, että verkkoutisten kommentoinnin kokeminen omanlaiseen verkkokeskustelun muodoksi kytkeytyi keskeisiin kysymyksiin kommentoinnin arvostuksesta ja uskosta verkkokeskustelun vaikuttavuuteen. Toisin sanoen ne vastaajat, jotka kokivat kommentoinnilla olevan vaikutusta ja ymmärsivät sen tärkeäksi osaksi julkista keskustelua, kokivat muita todennäköisemmin verkkoutisten kommentoinnin edustavan erityistä keskustelun muotoa.

Selvitin seuraavaksi miten erilaiset taustatekijät mahdollisesti selittivät kuulumista erilaisiin käyttäjäryhmiin. Tarkastelin kyselyssä selvitettyjen taustatekijöiden yhteyttä tunnistettuihin käyttäjäryhmiin khiin neliön (χ^2) -testin avulla. Käyttäjien jakautumista tunnistettuihin käyttäjäryhmiin selittivät tilastollisesti erittäin merkitsevästi taustatekijät sukupuoli, äänestyskäyttäytyminen ja aktiivisuus¹⁴.

Kuvio 3. Käyttäjiryhmiin jakautuminen sukupuolen, äänestyskäyttäytymisen ja aktiivisuuden perusteella (prosenttia taustaryhmästä).

Taustaryhmien keskeiset erot (kuvio 3) tiivistyvät seuraavasti:

Naisten keskuudessa yleisin käyttäjäryhmä oli yleismyönteiset käyttäjät, joihin kuului lähes 40 prosenttia naisista. Harvinaisin oli puolestaan kyyniset sallijat, joihin kuului alle viidennes naisista. Miesten keskuudessa yleisin ryhmä oli arvostavat sallijat, kun vastavasti kyynisten rajoittajien osuus oli selvästi pienempi kuin naisten keskuudessa. Miehet näyttävät siis naisia yleisemmin uskovan kommentoinnin vaikuttavuuteen ja merkitykseen

julkisena keskusteluna, kun taas kommentoinnin rajoittamiseen he tyypillisesti suhtautuvat naisia nihkeämmin. (Kuvio 3.)

Aktiivisten kommentoijien keskuudessa käyttäjäryhmät jakoutuivat hyvin samalla tavalla kuin miesten keskuudessa. Vain hieman yli kymmenen prosenttia aktiivisista kommentoijista oli kyynisiä rajoittajia, ja yli 40 prosenttia kuului ryhmään arvostavat sallijat. Ei-aktiivisten kommentoijien keskuudessa jakauma puolestaan oli hyvin samanlainen kuin naisten keskuudessa. Ei-aktiivisissa yleisin ryhmä oli yleismyönteiset käyttäjät ja jakautuminen muihin ryhmiin oli varsin tasaista. (Kuvio 3.) Tulosta selittänee osaltaan se, että aktiivisten kommentoijien keskuudessa miesten osuus (50,4 %) oli suurempi kuin naisten (45,9 %).

Eri puolueiden kannattajien kesken käyttäjäryhmien jakaumissa oli selviä eroja. Arvostavat sallijat oli yleisin käyttäjäryhmä perussuomalaisia tai muuta vaihtoehtoa äänestäneiden sekä äänestämättä jättäneiden keskuudessa. Perussuomalaisia äänestäneistä jopa yli kaksi kolmannesta (65,7 %) ja äänestämättä jättäneistä noin 40 prosenttia oli arvostavia sallijoita. Kiinnostavasti ainoastaan näiden kahden äänestäjäryhmän keskuudessa kyyniset sallijat oli toiseksi yleisin käyttäjäryhmä. Toisin sanoen kommentoinnin rajoittamisen vastustaminen korostui näissä taustaryhmissä ja erityisesti perussuomalaisia äänestäneissä, joista vain kaksi prosenttia kuului kyynisiin rajoittajiin. Vihreitä ja vasemmistoliittoa äänestäneet erottuivat muista puolestaan siinä, että kyyniset rajoittajat oli niissä selkeästi toiseksi suurin käyttäjäryhmä yleismyönteisten jälkeen. Kommentoinnin rajoittaminen korostui siis näissä äänestäjäryhmissä, erityisesti vihreitä äänestäneissä, joista vain noin kymmenen prosenttia kuului arvostaviin sallijoihin. (Kuvio 3.)

Tiivistetysti voi todeta, että miesten ja aktiivisten kommentoijien kohdalla korostuivat kommentoinnin arvostus sekä usko kommentoinnin vaikutuksiin. Perussuomalaisia äänestäneet erottuivat näkyvimmin muiden puolueiden kannattajista sekä arvostuksen ja vaikuttavuuden että rajoittamisen vastustamisen suhteen – heistä merkittävä enemmistö kuului arvostaviin sallijoihin tai vähintäänkin kyynisiin sallijoihin. Vihreitä tai vasemmistoliittoa äänestäneiden kohdalla korostui puolestaan kommentoinnin rajoittaminen.

Tietyt taustatekijät näyttivät siis ohjaavan tilastollisesti merkitsevästi sitä, mihin käyttäjäryhmään vastaaja todennäköisimmin kuuluu. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että tarkastellut taustaryhmät ovat erikokoisia ja kaikista taustaryhmistä kuului vastaajia kaikkiin käyttäjäryhmiin, eli havaintoja ei voi yleistää niin, että esimerkiksi arvostavista sallijoista suurin osa olisi aktiivisia, perussuomalaisia äänestäneitä tai miehiä. Käyttäjäryhmiä ei ole tässä tapauksessa myöskään mielekäästä tulkita esimerkiksi nais- tai miesvoittoisiksi (vrt. Kaarakainen ja Kaarakainen 2018, 249–251).

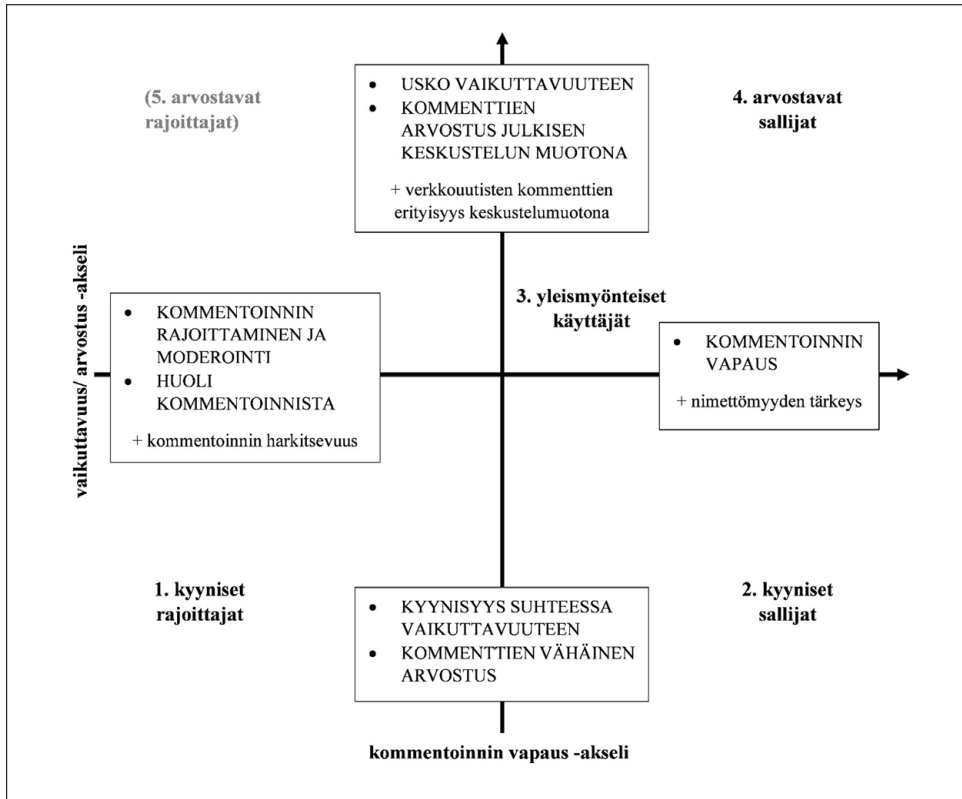
Johtopäätökset

Edellä kuvatusta analyysistä kumpuaa huomioita käyttäjien näkemyksistä verkkouutisten kommentoinnista julkisena osallistumisena sekä siitä, millaista kommentointi heidän mielestään pitäisi olla. Julkisen osallistumisen tarkasteluissa tutkimuksen keskiössä on usein ollut kommenttien heikoksi tulkittu laatu (esim. Diakopoulos ja Naaman 2011; Ruiz ym. 2011), mutta tässä tutkimuksessa kysymys kommenttien laadusta ei jakanut käyttäjiä juurikaan. Sen sijaan vastaajien keskuudessa korostui pyrkimys noudattaa laadukkaan keskustelun

kriteereitä: asiallisuutta, hyvää suomen kieltä, aiheessa pysymistä ja ymmärrettävyyttä. Havainto on varsin kiinnostava, sillä se haastaa aiempia oletuksia suomalaisten verkkouutisten kommentoijien ja laajemmin verkon käyttäjien pyrkimyksistä ja edesottamuksista (esim. Nikunen 2011; Suominen, Saarikoski ja Vaahensalo 2019). On tosin hyvin todennäköistä, etteivät kaikki vastaajat välttämättä koe muiden käyttäjien kommentointia erityisen laadukkaaksi. Joka tapauksessa valtaosa vastaajista ilmaisi vähintäänkin pyrkivänsä hyvään keskusteluun, vaikka lopputulos ei välttämättä vastaa ulkopuolelta asetettuja kriteerejä.

Käyttäjät kuitenkin jakautuivat kommentoinnin rajoittamista, vaikuttavuutta ja arvostusta koskevien näkemysten suhteen¹⁵. Nämä suhteutuvat toisiinsa edelleen siten, että käyttäjälähtöisen julkisen osallistumisen keskeisten kysymysten jakolinjat (vrt. taulukko 1) muodostavat nelikentän, jonka akseleita ovat kommentoinnin vapaus vs. rajoittaminen sekä vaikuttavuus/arvostus vs. kyynisyys vaikuttavuutta ja arvoa kohtaan. Nimettömyyden arvostus näyttää liittyvän myös kommentoinnin vapauden arvostukseen. Toisin sanoen osalle käyttäjistä täysi anonyymiys on tärkeä osa verkkoympäristön vapautta. Lisäksi verkkouutisten kommentoinnin ymmärtäminen omanlaisekseen keskustelumuodoksi kytkeytyy kommentoinnin arvostukseen ja uskon kommentoinnin vaikuttavuudesta. Osa käyttäjistä kokee siten juuri verkkouutisten kommentoinnin merkittäväksi julkisen osallistumisen muodoksi, erotuksena kaikista verkkokeskusteluista. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Julkisen osallistumisen keskeisten kysymysten nelikenttä

Havainnot asettuvat kiinnostavaan vuoropuheluun aikaisemman verkkouutisten kommentoinnin ja tietyiltä osin myös verkkokeskustelujen tutkimuksen sekä näissä tutkimuksissa käydyin julkisuusteoreettisen keskustelun kanssa. Tulokset vahvistavat Løvlien, Ihlebækin ja Larssonin (2018) näkemystä käyttäjien jakautumisesta kommentoinnin rajoittajiin ja ei-rajoittajiin (vrt. Noppari 2013, 69). Kyse on siitä, miten käyttäjät suhtautuvat avoimen julkisen osallistumisen ideaaliin. Tähän käyttäjiä jakavaan kysymykseen kytkeytyvät yhtäältä huoli kommentointikulttuurin tilasta ja toisaalta näkemys nimettömyyden tärkeydestä. Myös verkkokeskustelujen laajassa kontekstissa tutkimukset ovat osoittaneet, että keskustelevat käyttäjät eroavat sen suhteen, kuinka tärkeää asiallinen tai laadukas julkinen keskustelu heille on, vaikkapa verrattuna sananvapauteen (Harju 2018, 70; Noppari 2013, 69; ks. myös Ylen Hyvin sanottu – Bra sagt -hankkeen käyttäjäkysely).

Julkisen osallistumisen näkökulmasta on edelleen kiinnostavaa, että vastaajat jakautuivat käyttäjäryhmiin sen mukaan, kuinka tärkeänä (keskiarvosummamuuttuja: arvostus) ja vaikuttavana (keskiarvosummamuuttuja: vaikuttavuus) yhteiskunnallisena toimintana he verkkouutisten kommentoinnin kokivat. Esimerkiksi Springerin, Engelmännin ja Pfaffingerin (2015, 709) sekä Nagarin (2011, iv) mukaan verkkouutisten kommentoijien keskeisiä osallistumismotiiveja ovat omien mielipiteiden ilmaiseminen ja yhteiskunnallisiin asioihin osallistuminen. Poliittisen ideologisuuden ja kiinnostuksen yhteiskunnallisista asioista on myös todettu lisäävän kommentointiaktiivisuutta (Kalogeropoulos ym. 2017). Vastaajien keskuudessa verkkouutisten kommentoinnin ymmärtäminen omanlaisekseen verkkokeskustelun muodoksi kytkeytyi kommentoinnin arvostukseen ja uskoon kommentoinnin vaikuttavuudesta. Tämä voi puolestaan liittyä käyttäjien näkemykseen siitä, että uutisten kommenttikentissä tavalliset kansalaiset pääsevät osaksi käyttäjien välistä vuoropuhelua laajempaa julkista keskustelua (Kangaspunta 2020; Toepfl ja Piwoni 2015).¹⁶

Kuvion 4 nelikentän hypoteettinen ryhmä arvostavat rajoittajat jää tässä tutkimuksessa puuttumaan. Havainto on kommentointitutkimuksen ja julkisen osallistumisen näkökulmasta kiinnostava. Vastaajista ei erottunut käyttäjäryhmää, joka uskoisi kommentoinnin vaikutuksiin ja arvostaisi sitä yleismyönteisiä käyttäjiä selkeämmin, mutta olisi silti valmis rajoittamaan kommentointia esimerkiksi keskustelun laadun takaamisen takia. Kommentoinnin vapautta kannattavista erottuu sen sijaan kaksi ryhmää: kommentointia arvostavat ja sen vaikuttavuuteen uskovat sekä kyyniset. Kolmannen ryhmän muodostavat puolestaan ne, jotka eivät arvosta kommentointia, eivät usko sen merkitykseen ja ovat valmiita tiukempiin rajoituksiin. Näiden ryhmien välimaastoon asettuvat edelleen yleismyönteiset. Vastakainasettelu toistaa laajemmasta verkkotutkimuksen perspektiivistä tuttua jakoa. Toisella puolella on kommentoinnin (ja verkkovälitteisen julkisen keskustelun) (sanan)vapaus itseisarvona, johon osalla käyttäjistä liittyy myös usko kommentoinnin mahdollisuuksiin ja kommentointimahdollisuuksien arvostus (vrt. Noppari 2013, 68). Toisella puolella on halu rajoittaa keskusteluita ja nimettömyyttä, mitä ruokkii kyynisyys suhteessa kommenttien arvoon ja vaikutuksiin sekä huoli kommentointikulttuurista (vrt. Harju 2018, 70).

Tässä tutkimuksessa tunnistetut keskustelun vapautta kannattavat verkkouutisten kommentoinnin käyttäjäryhmät – kyyniset sallijat ja arvostavat sallijat – muistuttavatkin tietyiltä osin myös erilaisiin toimintakonteksteihin liittyviä käyttäjätyyppejä. Käyttäjäryhmä arvostavat sallijat kytkeytyy kiinnostavasti Nopparin (2013, 68) kyselytutkimuksen niin sanottuihin nettiaktiiveihin, jotka hekin arvostavat nimettömyyttä ja vapaata verkkoa ja joista suurin

osa on miehiä. Nopparin (2013, 68) tutkimuksessa esiin nousi myös nettiaktiivien kriittisyys valtamediaa ja toimittajia kohtaan. Matikaisen ja kollegoiden (2020, 25) tutkimus puolestaan osoitti, että suomalaisten luottamus valtamediaan kytkeytyy poliittiseen kantaan: ”Vihreiden äänestäjistä peräti 91 prosenttia piti perinteistä mediaa vähintään melko luotettavana. [...] Perussuomalaisten äänestäjistä kuitenkin vain 40 prosenttia ilmaisi luottamusta perinteistä mediaa kohtaan.” Tässä kyselytutkimuksessa käyttäjiltä ei kysytty eksplisiittisesti suhtautumisesta valtamediaan. Havainnot herättävät kuitenkin jatkotutkimuksen näkökulmasta tarpeellisen kysymyksen siitä, miten kriittisyys mediaa kohtaan suhteutuu taustatekijöihin, käyttäjäryhmiin sekä käyttäjille keskeisiin kysymyksiin julkisesta osallistumisesta.

Ylen Hyvin sanottu – Bra sagt -hankkeessa yhteiskunnallisesta keskustelusta tunnistettiin puolestaan keskustelijatyypin ”mielipiteilleen tilaa vaativat”, jotka muun muassa kokivat, että he eivät tule kuulluiksi ja että heidät ymmärretään tarkoituksella väärin. Kommentointimahdollisuutta voidaankin arvostaa ensisijaisesti julkiselle osallistumiselle elintärkeän kriittikin ilmaisukanavana (arvostavat sallijat), ja toisaalta myös kyynisyys voi ilmentää kriittisyyttä uutismedioita kohtaan (kyyniset sallijat). Kokemukset esimerkiksi epäreilusta moderoinnista ja sananvapauden rajoittamisesta todennäköisesti vahvistavat kommentoivien käyttäjien kriittisyyttä rajoituksia kohtaan, varsinkin, kun valtaosa kaikista vastaajista koki toimivansa keskustelun normien mukaisesti.

Käyttäjryhmiin sijoittumisessa korostuivat vastaajien puoluepoliittiset näkemykset ja äänestämättä jättäminen, jonka voi tulkita eräänlaiseksi kriittisyydeksi tai kyynisyydeksi, jopa protestiksi vallitsevaa järjestelmää kohtaan (Borg, Pehkonen ja Raunio 2000, 114). Aineistosta erottuivat perussuomalaisia äänestäneet, joista noin 65 prosenttia kuului ryhmään arvostavat sallijat ja noin 20 prosenttia ryhmään kyyniset sallijat. Perussuomalaisia äänestäneiden vastaajien keskuudessa korostuivat siis kommentoinnin rajoittamisen vastustus ja nimettömyyden arvostus sekä kommentointiaktiivisuus, usko kommentoinnin vaikutuksiin ja kommentointimahdollisuuksien arvostaminen julkisena keskusteluna. Suomalaisella puoluekentällä Perussuomalaiset edustaa konservatiivista ääripäätä niin sanotulla GAL-TAN¹⁷-akselilla (Isotalo ja Järvi, 2020, 176). Kyselytutkimuksen havainnot voivatkin heijastella kansainvälistä trendiä, jossa verkkouutisten kommentit toimivat paitsi valtamedian kritisoimisen ja haastamisen väylänä, myös valtajulkisuudessa marginaalisten äärioikeistolaisten ja kansallismielisten mielipiteiden kanavana. Esimerkiksi Toepflin ja Piwonin (2015) tutkimus osoitti saksalaisten verkkolehtien kommenttikenttien tarjoavan foorumin vastajulkisuuden tuottamiselle eli julkisuudessa vallitsevien näkemysten ja käsitysten haastamiselle. Heidän tapaustutkimuksessaan merkittävä enemmistö (75 %) tutkituista kommenteista pyrki tukemaan uutta (ja kannatukseltaan marginaalista) EU-vastaista oikeistopuoluetta, johon valtajulkisuudessa suhtauduttiin jokseenkin kriittisesti (emt., 482).

Julkiseksi tai yleiseksi mielipiteeksi tulkittua näkemystä haastavassa toiminnassa kommenttimahdollisuuksien merkityksen ja arvostuksen voi olettaa korostuvan. Voidaan myös spekuloida, kuinka paljon käyttäjän poliittisesti latautunutta osallistumismotiivia ruokkii usko kommentoinnin vaikutuksiin ja kuinka paljon poliittinen osallistumismotiivi ruokkii kommenttien arvostusta (vrt. Kalogeropoulos ym. 2017). Verkon vapaudella on joka tapauksessa tässä toiminnassa keskeinen rooli – Nopparin (2013, 69) kyselytutkimuksessa valtaosa (92 %) vastaajista koki, että juuri verkon nimettömyys mahdollistaa valtarakenteita kyseenalaistavien mielipiteiden ilmaisemisen.

Käyttäjien julkista osallistumista koskevien asenteiden jakautumisella näyttää olevan yhteys puoluepoliittiseen ja ideologiseen jakautuneisuuteen (Borg, Kestilä-Kekkonen ja Wass 2020), minkä soisi nousevan jatkotutkimusten aiheeksi. On ylipäättään tarpeen pohtia, millaiset ratkaisut leventävät tai kaventavat (verkkovälitteisen) julkisen keskustelun kuilua ja missä määrin julkisen osallistumisen tarkasteluissa on tarpeen keskittyä yksinomaan esimerkiksi kommenttien normatiiviseen laaduntarkkailuun kenties muiden keskeisten ja käyttäjiä jakavien kysymysten kustannuksella. Kysymys kommenttien laadusta voi myös kaivata päivittämistä. Esimerkiksi Rossinin (2020) mukaan tutkijoiden olisi syytä keskittyä tarkastelemaan kommentoinnin mahdollista suvaitsemattomuutta sen epäsiivistyneisyyden sijaan.

Tutkimuksen rajoitteet

Kyselytutkimusten avulla pystytään selvittämään verkon käyttäjien näkemyksiä heidän omasta toiminnastaan sekä käyttäjien kommentointiin liittyviä asenteita. Kyselyjen haasteena ja ongelmana voi kuitenkin olla vastaajien tiedostamaton tai tietoinen tarve vastata tietyllä tavalla – esimerkiksi sosiaalisten normien mukaisesti. Se, että tässä tarkasteltuun kyselyyn vastanneista suurin osa, taustatekijöistä riippumatta, korosti pyrkivänsä asialliseen kommentointiin, herättää kysymyksiä esimerkiksi sosiaalisten normien ohjaavasta vaikutuksesta oman toiminnan arvioinnissa.

Lisäksi väittämien muotoilu ja sijoittelu ohjaavat väistämättä vastaajia. Valtaosa väittämistä oli rakennettu myönteisistä väitelauseista. Vastauksissa voisi näkyä vähintäänkin sävyeroja, jos väittämät olisi muotoiltu kieltolauseiksi, esimerkiksi ”En ole huolissani nykyisestä kommentointikulttuurista.” Pääkomponenttianalyysi tunnisti myös selvästi peräkkäisiä väittämiä. Tämä todennäköisesti kertoo siitä, että väittämät onnistuivat mittaamaan tiettyä ennalta oletettua ulottuvuutta. On kuitenkin mahdollista, että tähän on hieman vaikuttanut myös vastaajien taipumus vastata peräkkäisiin väittämiin samansuuntaisesti.

Olen tarkastellut tässä artikkelissa tiettyjä osia kyselytutkimuksen aineistosta ja vain tiettyjen rajallisten määrällisten menetelmien avulla. Tutkimukseni tavoitteena oli tunnistaa käyttäjäryhmiä, mutta keskiarvosummamuuttujien avulla olisi ollut mahdollista toteuttaa myös hyvin erilaisia jatkoanalyyssejä. Lisäksi tuloksia olisi kiinnostavaa täydentää ja jatkojalostaa esimerkiksi haastatteluaineistoilla tai havainnoivalla toiminnallisella tutkimuksella (esim. Ziegele, Breiner ja Quiring 2014).

Kommentoivat käyttäjät eivät ymmärrettävästi ole edustava otos suomalaisista (Nummenmaa 2021, 61). Kyselyn vastaajat eivät edusta myöskään suomalaista verkkouutisten keskivertokommentoijaa eli kaikkien kommentoijien populaatiota (emt.), eivätkä tutkimuksen tulokset ole yleistettävissä kaikkiin verkkouutisia kommentoiviin suomalaisiin tai suomenkielisiin käyttäjiin. Vaikka koulutustaso ei näyttänyt vaikuttavan tilastollisesti merkittävästi analyysin tuloksiin, vastauksissa voi heijastua se, että vastaajien koulutustaso oli keskivertoa korkeampi (Kangaspunta 2022). Vastausten lukumäärää voi joka tapauksessa pitää kyselytutkimuksessa merkittävänä. Tästä huolimatta kyselyn vastaukset kuvaavat ainoastaan kyselyyn vastanneiden Ylen ja kahden hyvin erilaisen maakuntalehden käyttäjien näkemyksiä. Nämä näkemykset voivat kuitenkin heijastaa kommentoijien näkemyksiä myös laajemmin.

Tutkimustani ovat tukeneet Journalistisen kulttuurin edistämissäitiö ja Media-alan tutkimissäitiö. Lisäksi kiitän yliopistotutkija Esa Reunasta asiantuntevista kommentteista käsikirjoitukseeni, Media Q viestintä -julkaisun toimituskuntaa ja nimettömiä arvioijia saamastani laadukkaasta palautteesta sekä Tampereen yliopiston CAST-keskuksen Lilianne Toivosta määrällisen analyysin ja raportoinnin tarkistamisesta.

Viitteet

- 1 Käytän tutkimuksessani systemaattisesti yleisluontoista termiä käyttäjä, enkä esimerkiksi lukija tai yleisö. Mielestäni käyttäjä kuvaa parhaiten sellaista monipuolista toimijaroolien kirjoa, jossa verkkoa käytetään erilaisiin tarkoituksiin. Lukija tai yleisö terminä rajaisi toimijaroolia tarkastelluani epämiehekkäästi vain uutisten lukemisesta ja tulkitsemisesta kumpuavan kommentoinnin suuntaan.
- 2 Yleisradio. ”Tuntuuko hankalalta, kun joku on eri mieltä? Yle ryhtyy parantamaan suomalaista keskustelukulttuuria”, yle.fi 16.11.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11647781>.
- 3 Käytin kyselyssä arkikielisiä termiä sosiaalinen media viitatessani muun muassa yhteisöpalveluihin, kuten Facebookiin tai Twitteriin. Tämä sosiaalinen media eroaa verkkotutkimuksessa määritellystä sosiaalisesta mediasta.
- 4 Kyselyssä selvitettyt muut taustatekijät olivat ikä, koulutus, työtilanne ja asuinpaikka (ks. Kangaspunta 2022). Nämä eivät osoittautuneet analyysissä tilastollisesti merkitseviksi, mutta niillä voi olla vaikutusta esimerkiksi väittämien kokonaiskeskiarvoon.
- 5 Kysymyskokonaisuuden otsikko oli: ”Vastaa seuraaviin väittämiin kommentointikäytännöistäsi.”
- 6 Kysymyskokonaisuuden otsikko oli: ”Vastaa seuraaviin väittämiin verkkouutisten kommentoinnin merkityksestä.”
- 7 Tarkastelen mediaan ja uutislähteisiin kohdistuvaa kritiikkiä perusteellisemmin toisessa kyselytutkimuksesta toteutetussa osatutkimuksessa (Kangaspunta 2021).
- 8 Toteutin kaikki analyysit SPSS-tilasto-ohjelmaa hyödyntäen.
- 9 K-keskiarvoryhmittelyssä algoritmi vertaa havaintojen etäisyyttä klusteriin kuuluvien havaintojen keskiarvojen perusteella muodostettuun luokakeskukseen ja edelleen muokkaa luokakeskuksen sijaintia uudelleen näiden vertailujen perusteella (Nummenmaa 2021, 608–612).
- 10 Pääkomponenttianalyysin ryhmittely luotettavuuden testaamiseksi toteutin aineistosta myös faktorianalyysin (principal axis factoring -menetelmä). Faktorianalyysi ryhmitteli väittämät pääkomponenttianalyysejä vastaavalla tavalla. Väittämä 76, joka pääkomponenttianalyyseissä latautui samanarvoisesti komponenteille 1 ja 3, latautui faktorianalyyseissä vahvemmin komponentin 1 väittämien kanssa. Tästä syystä sisällytin väittämän keskiarvosummamuuttujaan. Ratkaisu ei ole ihanteellinen, mutta jatkoanalyysin näkökulmasta mielestäni perusteltu.
- 11 Jos väittämä 83 poistetaan, $\alpha = 0,828$. Päädyin kuitenkin sisällyttämään kaikki väittämät muuttujaan, koska reliabiliteettikerroin oli korkea.
- 12 Toteutin keskiarvosummamuuttujista yhteensä neljä ryhmittelyanalyysia. Ensimmäisessä asetin klusterien määräksi neljä ja toisessa viisi. Jälkimmäinen analyysi osoitti, että kolmannelta ja suurimmasta yleisryhmästä (vrt. Kuvio 2) olisi mahdollista erottaa kaksi ryhmää: ne, jotka suhtautuvat kaikkiin tarkasteltuihin muuttujiin jokseenkin samanmielisesti (ka. keskiarvosummamuuttujissa 3,22–3,88), ja ne, jotka suhtautuvat hieman samanmielisemmin ja korostavat laatua (ka. keskiarvosummamuuttujissa 3,61–4,81). Käytännössä tällainen jako ei tuottaisi erityisen kiinnostavia eroja tarkasteltujen muuttujien (vaikuttavuus, laatu, rajoittaminen ja arvostus) välisissä suhteissa. Testasin klusterien muodostumista vielä kolmella ja kuudella klusterilla, mutta nämä analyysit eivät tuottaneet merkittäviä lisätuloksia, joten päädyin tarkastelemaan ensimmäisen analyysin perusteella muodostettua neljää klusteria.
- 13 Klusteroinnissa $N = 1\,215$, koska keskiarvosummamuuttujissa (väittämässä) oli puuttuvia vastauksia.
- 14 Sukupuoli ($\chi^2 = 29,958$, $df = 6$, $p < 0,001$), äänestyskäyttäytyminen ($\chi^2 = 187,111$ $df = 24$, $p < 0,001$) ja aktiivisuus ($\chi^2 = 58,923$, $df = 3$, $p < 0,001$).
- 15 Pääkomponenttianalyyseissä kommentoinnin vaikuttavuus ja arvostus latautuivat samalle komponentille (komponentti 1), ja ne muodostavat myös analyysin seuraavan vaiheen perusteella yhteisen ulottuvuuden.

- 16 Kyselyssä vaikuttavuutta tarkasteltiin väittämällä (80–83) kommentoinnin merkityksestä siihen, mitä asioista tiedetään, miten niistä ajatellaan ja miten ihmiset toimivat sekä merkityksestä poliittisessa päätöksenteossa. Nämä mittaavat käyttäjien uskoa kommentoinnin vaikutuksista yhteiskunnallisella tasolla eli julkisen osallistumisen kontekstissa. Se, konkretisoituuko kommenttien vaikutus väittämien mukaisesti esimerkiksi ihmisten toiminnassa tai yhteisten asioiden ratkaisemisessa, on toistaiseksi selvittämättä. Tähän mennessä verkkouutisten kommenttien konkreettista vaikutusta on tutkittu lähinnä uutisten sisällön ja tulkinnan sekä käyttäjien mielipiteiden ja asenteiden osalta (Anderson ym. 2014, 380–384; Hermida ja Thurman 2008; Lee 2012; Ziegele, Springer ym. 2017, 318–320). Tutkimukset ovat muun muassa osoittaneet, että muiden kommentit voivat vaikuttaa käyttäjien näkemykseen median asenteellisuudesta ja edelleen siihen, miten paljon käyttäjät tulkitsevat kommenttien vaikuttavan muiden poliittiseen näkemykseen (Houston, Hansen ja Nisbett 2011).
- 17 Lyhenne GAL viittaa sanoihin Green-Alternative-Libertarian ja lyhenne TAN sanoihin Traditional-Authoritarian-Nationalist.

Kirjallisuus

- Anderson, Ashley A., Dominique Brossard, Dietram A. Scheufele, Michael A. Xenos ja Peter Ladwig. 2014. "The 'Nasty Effect': Online Incivility and Risk Perception of Emerging Technologies." *Journal of Computer-Mediated Communication* 19 (2014), 373–387. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12009>.
- Arendt, Hanna. 2002 (1958). *Vita activa – Ihmisenä olemisen ehdot* (suom. R. Oittinen ja työryhmä). Tampere: Vastapaino.
- Barnes, Renee. 2015. "Understanding the affective investment produced through commenting on Australian alternative journalism website New Matilda." *New Media & Society* 17, 810–826. <https://doi.org/10.1177/1461444813511039>.
- Barnes, Renee. 2018. *Uncovering Online Commenting Culture: Trolls, Fanboys and Lurkers*. Cham: Springer Nature.
- Blom, Robin, Serena Carpenter, Brian J. Bowe ja Ryan Lange. 2018. "Frequent contributors within U.S. newspaper comment forums: An examination of their civility and information value." *American Behavioral Scientist* 58 (10), 1314–1328. <https://doi.org/10.1177/0002764214527094y>.
- Boczkowski, Eugenia. 1999. "Understanding the development of online newspapers. Using computer-mediated communication theorizing to study Internet publishing." *New Media & Society* 1 (1), 101–126. <https://doi.org/10.1177/14614449922225500>.
- Borah, Porismita. 2014. "Does it matter where you read a news story? Interaction of incivility and news frames in the political blogosphere." *Communication research* 41 (6), 809–827. <https://doi.org/10.1177/0093650212449353>.
- Borg, Sami, Juhani Pehkonen ja Tapio Raunio. 2000. "Äänestämässä käynti ja äänestämättömyys." Teoksessa *Suomen europarlamenttivaalit*, toimittanut Pertti Pesonen, 106–123. Tampere: Tampere University Press.
- Borg, Sami, Elina Kestilä-Kekkonen ja Hanna Wass (toim.). 2020. *Politiikan ilmastomuutos*: Eduskuntavaalitutkimus 2019. Oikeusministeriön julkaisuja. Selvityksiä ja ohjeita, Nro 2020:5. Luettu 1.10.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>.
- Dahlberg, Lincoln. 2011. "Re-constructing digital democracy: An outline of four 'positions'." *New Media & Society* 13 (6), 855–872. <https://doi.org/10.1177/1461444810389569>.
- Dewey, John. 2006 (1927). *Julkisen toiminta ja sen ongelmat* (suom. M. Renvall). Tampere: Vastapaino. (Alkuperäinen teksti julkaistu 1927.)
- Diakopoulos, Nicholas ja Mor Naaman. 2011. Towards quality discourse in online news comments. Proceedings of the ACM 2011 conference on Computer supported cooperative work, 133–142. New York: ACM. Luettu 1.10.2021. <https://doi.org/10.1145/1958824.1958844>.
- Domingo, David. 2008. "Interactivity in the daily routines of online newsrooms: dealing with an uncomfortable myth." *Journal of Computer-Mediated Communication* 13 (3), 680–704. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2008.00415.x>.
- Domingo, David, Thirsten Quandt, Ari Heinonen, Steve Paulussen, Jane B. Singer ja Marina Vujnovic. 2008. "Participatory journalism practices in the media and beyond. An international comparative study of initiatives in online newspapers." *Journalism Practice* 2 (3), 326–342. <https://doi.org/10.1080/17512780802281065>.
- Gibson, Anna. 2019. "Free Speech and Safe Spaces: How Moderation Policies Shape Online Discussion Spaces." *Social Media + Society* 5 (1), 1–15. <https://doi.org/10.1177/2056305119832588>.
- Habermas, Jürgen. 2004 (1962). *Julkisuuden rakennemuutos. Tutkimus yhdestä kansalaisyhteiskunnan kategoriasta* (suom. V. Pietilä). Tampere: Vastapaino. (Alkuperäinen teksti julkaistu 1962.)

- Harju, Auli. 2018. "Suomiz4-keskustelut kohtaamisten ja törmäysten tilana." *Media & viestintä* 41 (1), 51–74. <https://doi.org/10.23983/mv.69952>.
- Hermida, Alfred ja Neil Thurman. 2008. "A clash of cultures: 'The integration of user-generated content within professional journalistic frameworks at British newspaper websites.'" *Journalism Practice* 2 (3), 343–356. <https://doi.org/10.1080/17512780802054538>.
- Holopainen, Martti ja Pekka Pulkkinen. 2013. *Tilastolliset menetelmät*. Helsinki: Sanoma Pro.
- Houston, J. Brian, Glenn J. Hansen ja Gwendelyn S. Nisbett. 2011. "Influence of User Comments on Perceptions of Media Bias and Third-Person Effect in Online News." *Electronic News* 5 (2), 79–92. <https://doi.org/10.1177/1931243111407618>.
- Isotalo, Veikko ja Theodora Järvi. 2020. "Ehdokkaiden arvomaailmat." Teoksessa *Ehdokkaat vaalikentillä: Eduskuntavaalit 2019*, toimittaneet Elina Kestilä-Kekkonen ja Åsa von Schoultz, 172–201. Oikeusministeriön julkaisuja. Selvityksiä ja ohjeita, Nro 2020:16. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Karakainen, Suvi-Sadetta ja Meri-Tuulia Karakainen. 2018. "Tulevaisuudet toivot – Digitaalisten medioiden käyttö nuorten osallisuuden ja osaamisen lähteenä." *Media & viestintä* 41 (4), 235–254. <https://doi.org/10.23983/mv.77458>.
- Kalogeropoulos, Antonis, Samuel Negrodo, Ike Picone ja Rasmus Klein Nielsen. 2017. "Who Shares and Comments on News?: A Cross-National Comparative Analysis of Online and Social Media Participation." *Social Media + Society* (October-December 2017), 1–12. <https://doi.org/10.1177/2056305117735754>.
- Kangaspunta, Veera. 2018. "Julkinen kaivoskeskustelu diskursiivisena välienselvittelynä. Tarkastelussa verkkoutisten ja verkon lukijakommenttien diskursiiviset legitimaatiostратегiat osana Talvivaaran legitimaatiokamppailua." *Alue ja ympäristö* 47 (1), 79–103. <https://doi.org/10.30663/ay.65574>.
- Kangaspunta, Veera. 2020. Verkkoutisten kommentit julkisen osallistumisen muotona ja julkisen rajapinnoilla. Tampereen yliopiston väitöskirjat 362. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1818-5>.
- Kangaspunta, Veera. 2021. "Internet users' reasons and motives for online-news commenting." *International Journal of Communication* 15, 4480–4502. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/17177>
- Kangaspunta, Veera. 2022. Verkkoutisia kommentoivat käyttäjät. Kyselytutkimuksen loppuraportti. (Verkköjulkaisu tulossa syksyllä 2022.)
- Larsson, Anders Olof. 2011. "Interactive to me – interactive to you? A study of use and appreciation of interactivity on Swedish newspaper websites." *New Media & Society* 13 (7), 1180–1197. <https://doi.org/10.1177/1461444811401254>.
- Lee, Eun-Ju. 2012. "That's not the way it is: How user-generated comments on the news affect perceived media bias." *Journal of Computer-Mediated Communication* 18 (1), 32–45. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2012.01597.x>.
- Løvlie, Anders Sundnes, Karoline Andrea Ihlebæk ja Anders Olof Larsson. 2018. "User Experiences with Editorial Control in Online Newspaper Comment Fields." *Journalism Practice* 12 (3), 362–381. <https://doi.org/10.1080/17512786.2017.1293490>.
- Manosevitch, Edith ja Dana Walker. 2009. Readers' Comments to Online Journalism: A Space of Public Deliberation. *The 10th International Symposium on Online Journalism*, Austin. Luettu 1.10.2021. https://www.researchgate.net/publication/228340773_Reader_Comments_to_Online_Opinion_Journalism_A_Space_of_Public_Deliberation.
- Matikainen, Janne ja Mikko Villi. 2015. "Aktiivinen yleisö? Tutkimus yleisön asenteista sisällön tuottamista ja jakelua sekä verkossa osallistumista kohtaan." *Media & viestintä* 38 (3), 147–164. <https://doi.org/10.23983/mv.62088>.
- Matikainen, Janne, Markus Ojala, Minna Aslama ja Johanna Jääsaari. 2020. Media ja yleisön luottamuksen ulottuvuudet: instituutiot, journalismi ja mediasuhde. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisusarja, Nro 171, Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta, Helsinki. Luettu 1.10.2021. <http://hdl.handle.net/10138/319153>.
- Metsämuuronen, Jari 2008. *Monimuuttujamenetelmien perusteet*. Metodologia-sarja 7. Jyväskylä: International Methelp.
- Nagar, Na'ama. 2011. *The Loud Public. The Case of User Comments in Online News Media*. Akateeminen väitöskirja. New York: State University of New York at Albany, ProQuest Dissertations Publishing.
- Nieminen, Hannu. 2003. "Julkisuusteorian rakennemuutos: ajatuksia kriittisestä julkisuuskäsityksestä." *Media & viestintä* 26 (2), 18–32. <https://doi.org/10.23983/mv.62504>.
- Nikunen, Kaarina. 2011. *Enemmän vähemmällä. Talouslaman ja teknologisen murroksen vaikutukset suomalaisissa toimituksissa 2009–2010*. Tampere: Tampereen yliopisto, CMT.
- Noppi, Elina. 2013. "Toimittajat kohtaavat (kriittisen) nettikansan." Teoksessa *Twitteriä ja uutispäivittelyä-toimittajana sosiaalisessa mediassa*, toimittaneet Eliisa Vainikka, Elina Noppi, Ari Heinonen ja Jukka Huhtamäki, 68–98. Tampere: Tampereen yliopisto.

- Nummenmaa, Lauri. 2021. *Tilastotieteen käsikirja*. Helsinki: Tammi.
- Park, Chang Sup, Qian Liu ja Barbara K. Kaye. 2021. "Analysis of Ageism, Sexism, and Ableism in User Comments on YouTube Videos About Climate Activist Greta Thunberg." *Social Media + Society* 7 (3), 1–14. <https://doi.org/10.1177/20563051211036059>.
- Peacock, Cynthia, Joshua M. Scacco ja Natalie Jomini Stroud. 2019. "The deliberative influence of comment section structure." *Journalism* 20 (6), 752–771. <https://doi.org/10.1177/1464884917711791>.
- Reich, Zvi. 2011. "User Comments. The transformation of participatory space." Teoksessa *Participatory Journalism: Guarding Open Gates at Online Newspapers*, toimittaneet Jane B. Singer, David Domingo, Ari Heinonen, Alfred Hermida, Steve Paulussen, Thorsten Quandt, Zvi Reich ja Marina Vujnovic, 96–118. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Rossini, Patrícia. 2020. "Beyond Incivility: Understanding Patterns of Uncivil and Intolerant Discourse in Online Political Talk." *Communication Research*, 1–27. <https://doi.org/10.1177/0093650220921314>.
- Rowe, Ian. 2015. "Deliberation 2.0: Comparing the deliberative quality of online news user comments across platforms." *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 59 (4), 539–555. <https://doi.org/10.1080/08838151.2015.1093482>.
- Ruiz, Carlos, David Domingo, Josep Lluís Micó, Javier Díaz-Noci, Koldo Meso ja Pere Masip. 2011. "Public sphere 2.0? The democratic qualities of citizen debates in online newspapers." *The International Journal of Press/Politics* 16 (4), 463–487. <https://doi.org/10.1177/1940161211415849>.
- Santana, Arthur. 2011. "Online Readers' Comments Represent New Opinion Pipeline." *Newspaper Research Journal* 32 (3), 66–81. <https://doi.org/10.1177/073953291103200306>.
- Santana, Arthur. 2014. "Virtuosity or Vitriolic." *Journalism Practice* 8 (1), 18–33. <https://doi.org/10.1080/17512786.2013.813194>.
- Sohn, Seohee, Ho Chung Chung ja Namkee Park. 2018. "Private Self-Awareness and Aggression in Computer-Mediated Communication: Abusive User Comments on Online News Articles." *International Journal of Human-Computer Interaction* 35 (13), 1–10. <https://doi.org/10.1080/10447318.2018.1514822>.
- Springer, Nina, Ines Engelmänn ja Cristian Pfaffinger. 2015. "User comments: motives and inhibitors to write and read." *Information, Communication & Society* 18 (7), 798–815. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2014.997268>.
- Suominen, Jaakko, Petri Saarikoski ja Elina Vaahensalo. 2019. *Digitaalisia kohtaamisia. Verkkokeskustelut BBS-purkeista sosiaaliseen mediaan*. Helsinki: Gaudeamus.
- Toepfl, Florian ja Eunike Piwoni. 2015. "Public Spheres in Interaction: Comment Sections of News Websites as Counterpublic Spaces." *Journal of Communication* 65 (3), 465–488. <https://doi.org/10.1111/jcom.12156>.
- Wu, Tai-Yee ja David Atkin. 2016. "Online News Discussions: Exploring the Role of User Personality and Motivations for Posting Comments on News." *Journalism & Mass Communication Quarterly* 94 (1), 61–80. <https://doi.org/10.1177/1077699016655754>.
- Ziegele, Marc, Timo Breiner ja Oliver Quiring. 2014. "What Creates Interactivity in Online News Discussions? An Exploratory Analysis of Discussion Factors in User Comments on News Items." *Journal of Communication* 64 (6), 1111–1138. <https://doi.org/10.1111/jcom.12123>.
- Ziegele, Marc, Nina Springer, Pablo Jost ja Scott Wright. 2017. "Online user comments across news and other content formats: Multidisciplinary perspectives, new directions." *Studies in Communication and Media* 6 (4), 315–332. <https://doi.org/10.5771/2192-4007-2017-4-315>.
- Ziegele, Marc, Mathias Weber, Oliver Quiring ja Timo Breiner. 2017. "The dynamics of online news discussions: effects of news articles and reader comments on users' involvement, willingness to participate, and the civility of their contributions." *Information, Communication & Society* 21 (10), 1–17. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1324505>.